

1991

ქართული
ლიბრთეკა

ნაბეჭდი

საბჭოთავო
გერმანია

1916

გოგრილითათვის

მარტი, № III.

ბეჭადუჭი

საგრაფიკო-სახეობრივი
საქმიანობის
სამსახური

საქმიანობის 80-XII.

№ 3.

1916წ.

შოს მღვიმელი ქართველ მწერლებთან. დგახ, ხელსაქმიანობის უჭირავს

452
297

შინაარსი

I—	შიო მღვიმელი მწერლებთან,—სურათი	1
II—	შიოს,—ლექი ია ეკალაძისა	3
III—	ძღვნად შიოს,—ლექი ი. სიხარულიძისა.	6
IV—	შიო მღვიმელის დღესასწაული,—აბ. წულაძისა	8
V—	* * *—საპასუხო ლექი შიო მღვიმელისა.	15
VI—	მეყვავილე,—საპასუხო ლექი შიო მღვიმელისა	16
VII—	ამიხსენი დედიკო,—სონია ხაჯომიასი	17
VIII—	პატარა მეგობრები,—(დასასრული) მიმქრალისა.	19
IX—	ნაკადული,—ლექი დავ. ელიოზიშვილისა.	31
X—	სამი ძმის თავგადასავალი,—ხალხური ზღაპარი ჩაწე- რილი მღვ. ვლ. მაქარაშვილის მიერ.	33
XI—	ბედის კალოშები (შემდეგი),—ზღაპარი ჰანს კრის- ტიან ანდერსენისა, თარგმანი გერმანულით ილია ხა- ჯაშაძისა.	46
XII—	სამკურნალო ხელოვნება და სახელოვანთკმული მკურ- ნალები, წერილი მესამე,—ავ. როსტომიშვილისა.	57
XIII—	გასართობი,—რებუსი.	64

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

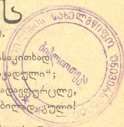
ზიღუ

(ღღესასწაულის გამო).

რთხელ დედამ წასაკითხად
შომცა კოხტა „ნაადრული“;
გადაეშალე, გადაეფურცლე,
ამიძგერდა ტკბილად გული!

ღმერთო ჩემო, რა არ ვნახე
იმ წიგნაკში დახატული!
აქ ყაყაჩო და იქ ვარდი,
თან ბალახი ჩახლართული.

ისე ცოცხლად მიცინოდნენ,
ისე ფშვენდნენ... ისე კრთოდნენ..
რომ მეგონა ცელქნი ცელქსა
სათამაშოდ მიმიხმობდნენ...

სურათის ქვეშ ლექსი იყო,
მსხვილ ასოთი აწყობილი;
ჩაფიქრებულ პეკარს პეკარზე
რაკრავა და დაწყობილი!

დამაფიქრდა, სად ვიყავი,
სახლში, კარში თუ გარეთა!..
მწარ ფიქრებად დავიყავი,
კითხვამ ლექსთან შემაერთა.

პაწა გოგოს მიტოვებულს
მოჰკლდომოდა დედა მალე;
მამაც ჯარში წაყვანათ,
სახლში იღვა სივალაღე!

უპატრონო და ოხერი
ბავშვი ფიქრებს გაეტაცნა,
დაეძებდა დედას, მამას,
მაგრამ ხალხს კი ეს ვერ ეცნა!

მარტო შიო, ძია შიო,
დასტიროდა ობლის ბედსა,
ამხნევებდა ქვეყნად გმობილს,
უქარვებდა დანაყბედსა,

რომ ვითომ მას, დაობლებულა,
ალარ ჰყავდეს სხვა პატრონი,
ალარავის არ უყვარდეს
მშიერნი და უნაყრონი!

„ღმერთთაო ჩვენი მამა,
 და დედა კი—საქართველო,
 მოდი ჩემთან, ჩემო გვრიტო,
 მოდი ჩემთან, პაწა ელო;

მე მიგიღებ, შეგივრდომებ,
 ძია შენთვის არ დაშვრება;
 დაიხსომე, რაც ვასწავლო,
 და დაგრჩება გამარჯვება:

იყავ მტკე, ვით სალი კლდე,
 გწამდეს ძობა და სამშობლო;
 შავი ღღენი გადივილიან,
 ტანჯვასაც აქვს თავის ბოლო!

რას მიყურებ? არა გჯერა?
 იქნებ გინდა გამომიციხო!
 მოდი, მოდი შენ ძიასთან,
 გრუზა თმები დაგიკოცნო“!..

გავათავე ლექსის კითხვა,
 თვალზე ცრემლი მომერია;
 და მას შემდეგ სულ ვკითხულობ,
 ძია შიო რომელია?!

ია ეკალაძე

ძღვნად შიოს

(სოფლელი ბიჭის სალამი)

ნატრობ, ნეტავეი ფრთა მომკა,
სადაც მსურს გაეფრინდებოდე,
რომ შენსა ღღესასწაულსა
სხვებთან მეც დავესწრებოდე.

რა ექნა, სოფლელი გახლავარ,
სადაც შორს მიგდებულია,
ლარიბი გლეხის შეილი ვარ,
არ მაქვს სამგზავრო ფულია,

რომ შენსკენ გამოვემგზავრო,
სალამი გიძღვნა ძიასა,
რომ ჩემი თვალით შეგებედო
მომლიმარს, სახე-ლიასა;

მაგრამ სურვილი ფუჭია,
ვიცი არ ამისრულდება,
ამიტომ გული მიტირის,
ამიტომ გული წყლულდება.

შორიდან მოგესალმებო,
სხვა მეტი რა დამრჩენია,

ჩვენო ხმატკბილო მღერალო,
ღმერთმა ვიკურთხოს ღღენია.

მიტომ გვიყვარხარ, რომ მუდამ
გვიყვავებ, გვეაღერსები,
გულს გვითბობს, სულს გვიხალისებს
შენი ცქრიალა ლექსები.

მიტომ გვიყვარხარ, რომ ღიღსა
პატარებისთვის გცალია,
ჩვენთან ჰხტი, ცელქობ, თამაშობ,
ტიკტიკობ, ვით მერცხალია.

იკოცხლე მრავალ წელიწადს
ჩვენ გულის გასახარადა,
შენი სიმღერა რომ ღიღხანს
გვესმოდეს შთა და ბარადა.

კვლავ გვიღურტულე, გვიმღერე
მწყობრად, ხმა ტკბილად, წყნარად,
„ნაკადულს“ ჰმატე სიმკვირცხლე,
„ჯეჯილს“ ეპკურე ცვარადა!..

ი. სიხარულიძე

შიო მღვიმელის

ღღესასწაული

ანდაზათ იტყვიან:— „ობლის კვერი ცხვაო, გვიან გამოცხვაო მაგრამ კარგად გამოცხვაო“. ძია შიოც ხომ ობოლია დედამამით, და როგორც საბავშვო მგოსანი ობოლია, მაგრამ ობოლი მარგალიტია, „სხვა არა გეყავს მისი დარი“. ობოლივით, შიოს კვერიც ნელ-ნელა ცხვა და 14 თებერვალს სახაზინო თეატრში უკვე ვიხილეთ მშვენივრად გამოცხვარ.

გემოც გაუფუცქვენიტ, დავსტკბით, გავიხარეთ, თვალთავან სიხარულის ცრემლი ვღვარეთ. ბედნიერია ძია შიო: ნარ-ეკლიანი ყამირი თავის ხელით გასწმინდა, ჯანდაკი, გამოფიტული ნიადაგი გააპოხიერ-გააპატივა, მოხნა, მოთესა და მკასაც მოესწრო. მკაში კი „მოხუცი იმას მოიმკის, რაც სიყრმით დაუთესია“.

14 თებერვალს ძია შიო მკიდა მის ოცდაათი წლის ნაჭირნახულევს. ბარაქალა და ვაშა მხენელ-მთესველს, ძია შიოს! სჩანს ოსტატურად სკოდნია გუთნის ხმარება, სჩანს დიდის მუყაითობით, და სიყვარულით მოუვლია ყანისათვის, თორემ არც ასეთი ბარაქიანი მოსავალი ექნებოდა. „იკურთხოს მისი მარჯვენა“ და აკი იკურთხა კიდევ, იკურთხა დიდის ზეიმით.

რა ბედნიერივარ, რომ კურთხევის ღღეს დავესწარი, დავსტკბი და გავიხარე, გადავხალისდი: „სასოებამ ფრთა გაშა-

ლა. გულსა მკრა და ამიძგერა“! „ესთქვი თუ გულსა ვიტებ? ახლო არის მომავალი“!..

ეს მომავალი ჩვენი ნორჩი თაობაა, ძია შიოს წალკოტის მშვენება, ყვავილები—ბავშვები, მიწიერ ანგელოზთა კრებული. 14 თებერვალც ამ უმანკო ყრმათა—ყვავილთა დღესასწაული იყო, ძია შიო კი დღესასწაულის მიზეზი. შიო 30 წლის განმავლობაში დაუღალავად და გატაცებით იღვწოდა, მის საყვარელ ყვავილებს ფაქიზად, ფარეზად უვლიდა; უვლიდა ყვავილთა სახით კუდრაქა გოგონებს და ცელქ ბიჭუნებს. 30 წლის შრომის შემდეგ ქალარა მებაღემ—ძია შიომ მის ნაქირნახულევ ყვავილებს თავი მოუყარა, ნადიმი გაუმართა. ყვავილებიც შემოკრბნენ, ისიამოვნეს—ინადიმეს. მინდა ეს ნადიმი ავწერო, „ნაკადულის“ იმ მკითხველებსაც გაავაგებინო, ვინც ამ ნადიმს თვით ვერ დაესწრო.

ძნელია ჩემგან ამ დიდებული ნადიმის აღწერა, გრძნობა მერევა, გონებას უსწრებს, მაგრამ მაინც ვცდი.

შიოს სადღესასწაულო დილის მოწყობა იკისრა ქართული კულტურის მოყვარულმა საზოგადოებამ. 14 თებერვალს, კვირას, თუმცა ცუდი ტაროსი იყო, მაგრამ სახაზინო თეატრი სულ საესე იყო ხალხით. სადღესასწაულო დილაზე დასასწრებლად ბილეთები წინაღვე გაიყიდა. დაესწრნენ ბავშვები თავის მშობლებით. სრულ 12 საათზე ფარდა აიხადა და საზოგადოებამ დაინახა თავისი საყვარელი ექიმი—ლექტორი ვანო გომართელი, რომელმაც თავისებური უბრალო და მარტივი ენით მსმენელთ გააცნო შიო მღვიმელის შემოქმედება, დაახასიათა შიო, როგორც საბავშვო ლექსების მწერალი.

ლექტორი მხურვალე ტაშის ცემით დააჯილდოეს, და ამით გათავდა პირველი განყოფილება.

მეორე განყოფილებაში, სცენაზე იდგნენ მრავალი ბავშვები, ბავშვთა მომღერალი გუნდი და სხვა-და-სხვა საზოგადო დაწესებულებათა წარმომადგენელნი. ბევრ ყრმა ქალვაყებს ხელში ეჭირათ ყვავილების კონა-თაიგული.

ყველას პირზე ღიმი უკრთის და რაღაცას ფრთხილად სასთავის
მოვნოს მოელის. და აი შორიდან მოისმის „მგზავრული“,
რომლის ხმა თან-და-თან ახლოვდება. სცენაზე შემოდის კ. ჩარ-
კვიანის მომღერალ ბავშვების გუნდი,—30—40 ქალ-ვაგი-
გუნდს ლოტბარობს 12—13 წლის პაწია ლადო სულთან-
შვილი, ქულაჯაში გამოწყობილი. ამ გუნდს სიმღერით სცე-
ნაზე შემოჰყავს მოდღესასწაველე ძია შიო, რომლის დანახვა-
ზე დამსწრე საზოგადოება მქუხარე ტაშს უკრავს. ტაშის
გრიალს უერთდება ორკესტრის „ტუში“.

ყველას თვალი შიოსკენ არის მიმართული. მშობლები
სიხარულით მშუქარე პაწიებს ხელით ანიშნებენ შიოს. ყვე-
ლა ერთი კეთილშობილური მადლობის გრძნობით არის შე-
პყრობილი, და თუ ხმა მიღლა არა, გულში მაინც უმღერის
შიოს „ოსანას“...

ტაშისცემა შეწყდა. ხალხი სმენად გადაიქცა. პირველ
სიტყვა-სალამს ამბობს ქართული კულტურის მოყვარული
საზოგადოების თავმჯდომარე —ბ-ნი გ. თ. ყორღანია, რომე-
ლიც სხვათა შორის ეუბნება შიოს:

„დღეს შენი რთველია... დღეს შენ იმას მოიშვი, რაც
ამ 30 წლის განმავლობაში დაგიტესია... მოვედით, რათა
გულწრფელი მადლობა მოგახსენოთ... თაყვანი ვსცეთ ჩვენ
საყვარელ ძია შიოს... ვაშა ბავშთა გულის მესაიდუმლეს!“
შემდეგ ულოცავენ საყმაწვილო ქურნალი „ჯეჯილი“-ს რე-
დაქციის სახელით „ჯეჯილი“-ს მკითხველები—განათლების
სკოლის მოწაფე ქალები.

გულით საყვარელო ძია შიო!

„ჩვენ გამოგვგზავნეს განათლების სკოლის პატარა მო-
წაფეებმა, დაგვათქმეს მოგიძღვნათ გულწრფელი სალამი,
მადლობა გადაგიხადოთ იმ ტკბილ ლექსებისთვის, რომლებიც
ატკბობენ ჩვენს გულსა და სმენას, ხან გულით გვაცინებენ

და ხან გვატირებენ. შენი ლექსების გმირები არიან ჩვენი ყველაზე უფრო სტუმრები და მეგობრები, მაგალითად: „ცელქი გოგია“ ტკბილად რომ ეაღერება თაღებში გახვეულ იას. საკოდავი „ობოლი“, რომელიც ძილში ხედავს მკვდარ დედას და ეხვეწება: „ნუ მიმატოვებ; თუ ფუთალასთან წახვიდე, მეც შენთან წამიყვანო“. „კოწო ზე კუწო“ მუდამ ჩვენ შორის არიან; „ონავარი ალექსი“ უკან დაგვდევს მელნიანი შუშით, გვემუქრება გაგთხუპნითო, „გიგი ლეო“ ხომ ჩვენი ახლო ნაცნობი და მეგობარია; ყველა გვიყვარს. იცოცხლე ბიძია შოი, იცოცხლე მრავალ წელს, კიდევ ხშირად დაგვიწერე საამო ლექსები.

ახლა კი ნება გვიბოძე მოგეხვიოთ და იით შეგამკოთ.

„განათლების“ სკოლის მოწაფეებმა გადავსწყვიტეთ შენი ხსოვნის აღსანიშნავად ყოველ წლივ ჩვენ შორის შეგროვილი ფულით გავანთავისუფლოთ ერთი უღარიბესი ამხანაგი “

„ჯეჯილი“-ს წარმომადგენელთა შემდეგ სცენაზე გამოდიან ჩვენი ჟურნალის „ნაკადული“-ს წარმომადგენელი, ახლობელი თანამშრომელი ქ. მაგიტო ნაკაშიძე და ჟურნალის პაწია მკითხველნი ოთხი ქალ-ვაჟნი: თინა ქარუმიძე, ლეონიდე ასათიანი, გოგი კობრიძე და ლეო ანთაძე. ყველას ქართული ნაციონალური ტანისამოსი ეცვათ. „ნაკადული“-ს სახელით აი რა უთხრეს ძია შოის:

„საყმაწვილო ჟურნალ „ნაკადული“-ს რედაქცია გილოცავთ, ძვირფასო შოი, თქვენს 30 წლის სამწერლო სარბიელზე მოღვაწეობის დღესასწაულს.

„ნაკადული“-ს უხუცესო თანამშრომელო და დამამშვენებელო, ჩვენი ჟურნალის გამოსვლის დღიდან თქვენი მშვენიერი და მომხიბვლელო ლექსებით ატკბობთ „ნაკადული“-ს პაწია მკითხველებს, თქვენ საყვარელ ცელქ ყვავილებს. თქვენმა ოსტატურმა და ნაზი, სპეტაკი გრძნობით დაწერილმა ლექსებმა მოხიბლეს და მოაჯადოვეს „ნაკადული“-ს პატარა მკითხველები. თქვენმა ცვარ-მარგალიტებმა ჟურნალის კითხვა შეაყვარა ჩვენ ნორჩ თაობას; ტკბილმა საბავშვო ენით მო-

ქრისტეანული
მეტაფიზიკა

ქიქტივე ლექსებმა გაამრავლა „ნაკადული“-ს თქვენ ხართ ნამდვილი მუშა ფუტკარი, რომელიც დაულა-ლავად ყვავილიდან ყვავილებზე დაფარფატებს, აგროვებს ტკბილ ნექტარს და თათლად ჭკეული მოაქვს სკაში. ეს სკა „ნაკადული“-ა, თათლ-კრიბუტი—თქვენი ლექსები.

იცოცხლე ყმაწვილთ ნუგეშად
ჯერ ძირს ნუ დასდებ კალამსა;
ათის წლის შემდეგ მოგიძღვნით
კიდევ მხურვალე სალამსა.

„ნაკადულის“ მიმლოცავეები ტაშის ცემით დააჯილ-დოეს და ძია შიოს ფეხით დასვეს. ეს ძლიერ სასიამოვნო, თვალ-წარმტაცი სურათი იყო. შიო მოგაგონებდა დედა მტრედს, პაწია მიმლოცავეები კი მტრედის ხუნდებს (ბარტყებს). შიოც, სიხარულით აღტაცებული, მფარველის თვალით დასცქეროდა პაწიებს და მის მნახველს უნებურად მოგაგონდებოდა მგოსნის სიტყვები:

„იყო ვით მტრედი უმანკო, თვის ხუნდებს უფრთხილ-დებოდა, არწივთა კლანჭი არ ჰკრანო ამა აზრისთვის კვდებოდა“.

ბედნიერი შიო. იმან იხილა უკვე რამოდენიმე თაობა თავის ხუნდებისა დაფრენილი, სათუოდან ამოსული, არწივთ კლანჭთაგან გადარჩენილი..

მილოცვა გრძელდება. ულოცავენ და ყვავილთ კონას უძღვნიან ეურნალი „თეატრი და ცხოვრების“ სახელით ძმები გაიოზ და შალიკო იმედაშვილები. გაზეთ „თანამედროვე აზრის“ სახელით აღფრთოვანებულ სიტყვით სალამს აძლევს ახალგაზდა მგოსანი ნოე ჩიკვაძე. რიგ-რიგობით ულოცავენ საზოგადო დაწესებულებათა წარმომადგენელნი და კერძო პირნი. ყველანი ერთის გრძნობით არიან გატაცებულნი, ყველას სურს ერთი მეორეზე გრძნობით აღნიშნოს შიოს იმავე ჩვენი ახალთაობისადმი.

„იციცხლე დიდხანს, რომ კვლავ გაგეშუქებინოს ვალ თაობისათვის თვით ცნობიერების გზა“, — ეუბნებიან შიოს ნოქართა კლუბის სახელით მიმლოცავეები.

ქართველ ქალთა საზოგადოების წარმომადგენლებმა მია-რთვეს სამწერლო ძვირფასი ნივთები და მოახსენეს: „სწორე და აღზარდე პატარა ქართველები და შენც დასტკბი შენი შრომის ნაყოფით“. ვიმეორებ, ყველა მიმლოცავის სიტყვა გრძნობიერია და დამსწრე საზოგადოების მიერ ტაშს იწვევს, მაგრამ სულ სხვაა, როცა ძია შიოს ულოცავენ პაწია ქალ-ვაეები, ულოცავენ და ანგელოზებრივი უმანკო ტიტინით ლექსებს ეუბნებიან.

ამ პაწიების, მართლაც ყვავილების, გამოსვლა ყველას ხიბლავს, აჯადოებს, ბევრი ცრემლსაც ვერ იმაგრებს, სიხარულით სტირის, ცრემლი ერევა შიოსაც. პაწია მიმლოცა-ვები მილოცვის შემდეგ თამამად გარბიან ძია შიოსაკენ, შე-კუნტრუშდებიან, ჩამოეპროწიალებიან საყვარელ შიოს და მხურვალედ ჰკოცნიან.

ეს სურათი მაგონებს გაზაფხულის დილას, ცხოველ მყოფელი შზით გამთბარს, ირგვლივ ყველაფერი ყვავის; ფრინველთ ჭიკჭიკი მიდამოს ატკბობს, დილის ნამიანი ბალახით გაძლომის შემდეგ მდელიოზე ცხერის ფარა ისვენებს. ბატკნე-ბი ცელქობენ, კუნტრუშ-კუნტრუშით და ნაზი ბლავილით გაეჭანებიან დედა ცხვრებისაკენ, ეკვრიან ძუძუებში, უღიტი-ნებენ, ცელქობენ, სტკებნიან.

დედა ცხვარიც მზიარულია, დედობრივი გრძნობით შთვრა-ლია.

შიოს პატარა მიმლოცველებიც სწორედ უმანკობის გამომ-ხატველ ბატკნებს მოგაგონებდათ. ვერ გაემძღარიყავით მისი ცქერით, გვინდოდა ტიტინი არ გაეთავებინათ; ერთი რომ გაათავებდა, გვინდოდა ახლა მეორე, მისივე ტოლი, გამოსუ-ლიყო და ის მოჰყოლოდა ტიტინ-ფლურტულს.

აღსანიშნავია, რომ ყველა პაწია მიმლოცავი თამამად, გრძნობით და სრულის შეგნებით ეუბნებოდა ზეპირად ძია

შიოს კარგა რთულ ლექსებს; მისდა სასახელოდ არ წაზორძიკებულა, არც ერთს არ დაუვიწყნია თავისი სათქმელი. ასეთი მიმლოცავეები იყვნენ პაწიები: ექვსი წლის თამრიკო მათურელი, ძმები ტურიაშვილები*) (ქულაჯებით), ხუბუნი, ფხალაძე, გიორგობიანი, იაშვილი, ჩიხლაძე, მერკვილაძე და სხვები. ზოგიერთმა ყმაწვილებმა თამამად და შკაფიოდ წაიკითხეს შიოს ლექსები.

საუცხოვო რამე იყო მომღერალი ყმაწვილების გუნდი და მათი პაწია სარდალი (ლოტბარი) ლადო. უნდა გენახათ რა თამამად, მოვალეობის რა სრულის შეგნებით ექირა ლადოს თავი, როგორი სარისტანობით ხელმძღვანელობდა თავის ტოლთაგან შემდგარ გუნდს. საუცხოო იყო მათ მიერ ნამღერი, მაგრამ არანაკლებ საუცხოო იყო, როცა სიმღერა „ჭერი, ჭერი“-ს ერთმა სოფლელი გლეხის ბიჭივით გამოწყობილმა პაწიამ ცეკვა ააყოლა. მომხიბლელი იყო აგრედვე „ცანგალა და გოგონა“, იცეკვა ბავშვებმა: კვესელაძემ ქართული კაბით მოკაზმულმა, სვანიძემ და ზარდიაშვილმა.

მშვენიერი რამ იყო მათურელის პაწია ქალები (ტრიო), რომელთაც საუცხოოდ იმღერეს სახალხო სიმღერები ქართლ-კახურ კილოზე.

ყველა სურათი, ყველა სიმღერა ერთი მეორის უკეთესი იყო, მაგრამ ყველაზე მეტად გრძნობა-გონების გამტაცი იყო სურათი აპოთეოზი: შუაში ჩამდგარი შიო და გარს მისი საყვარელი ყვავილები.—ანგელოზთა გუნდი. მხიარულ ყმაწვილებს და უფრო მეტად მხიარულსა და მადლიერი გრძნობით სავსე შიოს კულისებიდან ბავშვთა გუნდი და ორკესტრიდან სიმებიანი საკრავი უმღერდა მრავალ-ყამიერს.

მრავალ-ყამიერ, ძია შიოს!

აპ. წულაძე

*) ტურიაშვილების მილოცვა ლექსი დაბეჭდილი იყო „ნაკადულში“ მკირეწლოვანთათვის მე-3 №-ში.

* *

აშინა ვარ ბედნიერი, *)
 მხოლოდ მაშინ სტკებება გული,
 როცა მესმის ნორჩი ყრმების
 სიცელქე და ტრიაშული!

ცხოვრებისგან გადატეხილს
 და ნახევრად ხელ-ჩაქნეულს,
 ველარაინ ველარა მცნობს
 მე ბაღღებში ბაღღად ქცეულს.

სიხარულით ვუერთდები,
 ვბტუნაობ და ვცმუკავ გულში,
 ჩემ დღეთა თვლას როდილა ვგრძნობ
 მათ მზერა და სიყვარულში...

ვისიც უნდა იყოს ბაღღი, —
 ჩემთვის განურჩეველია:
 ვიცი—მისი ნორჩი გული
 სიყვარულის მფრქვეველია.

ყვავილი რომ გაიშლება,
 რაკი დაჰკრავს მას მზის თვალი,
 მეც იმგვარად მახალისებს
 ყრმების კარგი მომავალი...

ცხოვრებისგან გადატეხილს
 და ბედისგან მწარედ ძლეულს,
 ვინ წამართმევს ამ სიმდიდრეს,
 ვინ წამართმევს ამ განძეულს?

შიო მღვიმელი.

„ბედნიერი აინ“

*) ეს ლექსი და „მეუთვლივ“ შიოს უნდა წაეკითხა თავის დღესასწაულზე
 მილოცების შემდეგ სამასობოდ. მაგრამ ისე იყო აღფლავებული, რომ ვერ წაი-
 კითხა, სამაგიეროდ ვბეჭდავთ.

მეყვავილე

 ეკითხებიან: სად იყავ,
 რატო არსაღა ჩნდებოდი?
 —პაწია ყვავილთ სამეფო
 ველებში ვიმყოფებოდი...

იმათ მშვენიერ სიციცხლეს,
 უმზერდი, უთვალთვალედი;
 თუ რამ შემეძლო ფუსფუსი,
 უველას ზედ დაეკანკალებდი.

ვულოლიებდი ფაქიზად
 და ჩუმის მოვლით ვტკბებოდი;
 სანამ არ დაიზრდებოდნენ,
 აბა სად მოვშორდებოდი?

იქნებ დაეკრა ცივ ნიაფს,
 ან ქარიშხალს და ყინვასა,
 რა გული მოინელებდა
 იმათ კვნესას და გმინვასა?!

დაეზარდე, რაც კი შემეძლო,
 ჩემის ღონით და ძალითა.
 თუ არა გჯერათ—გახედეთ
 თქვენნი კეთილის თვალითა.

დედის გულივით სათუთებს,
 ლამაზ თვალება—მზიანებს,
 მათი ცქერა და ყურება
 ვანა გულს დააზიანებს?!

შიო მღვიმელი.

ამისხენი, დედიკო!

აით მიიჩქარი, დედიკო?!

რომ იცოდე, რისი კითხვა მინდა, ცოტა ხნით შეჩერდებოდლი! შეჩერდი! მაშ ყური მიგდე, ჩემო კარგო!

მითხარ, გენაცვა, რისთვის არის, როცა შორით დაგინახავ, ვით ჩემი შეილდის მიერ გამონატყორცნი ისარი, შენკენ მოვფრინავ?! რისთვის არის, რომ ამ დროს ყველაფერი მავიწყდება: ამხანაგები, ჩემი საყვარელი პაწია ცხენი, ბურთი?

შენ იცი, დედიკო, თუ რა არის ჩემთვის სათამაშო! მაგრამ, რაკი დაგინახავ, ყველაფერს ვტოვებ და შენკენ მოვრბივარ!..

ამ დროს რამდენჯერ, მახსოვს, ქვისათვის წამოვიყვანე ჩემი ქვინტიანი წითელი მესტები, წავქცეულვარ, ძლიერაც დამიშავებია ტანი, მაგრამ როცა შენი კეთილი სახე დამინახავს, ბზრიალასავით წამოვმხტარვარ, პირი შენკენ მიქნია და, ვით ქილო, გულში ჩაგკრივარ!

ჩემო გულთმისანო! როცა შენი შაქაროვით ტკბილი ეხა აათამაშო პასუხისათვის, ესეც ამიხსენი:

— რისთვის არის, რომ ზოგჯერ, როცა უქეიფოდ შევიქნები, შენ ძლიერ სწუხხარ, ჩემს ოთახში ფეხაკრებით შემოდინხარ, ყველას სთხოვ, ჩუმად იყვნენ, ჩემ ოთახს სურნელოვან ყვავილებით და ფერადის ხალებით ამკობ, ჩემთვის ფერადი ხალათები მოგაქვს, განუყრელად ჩემ სასთუმალთან ზიხარ, ჩემს ხუკუკა თმას შენ ნაზ ხელს უსვამ, ტკბილ ნანას მიღუღუნებ, თუმცა ხშირად ვგ ტკბილი ხმა გეცვლება, შენი სარკესავით წმინდა თვალები იღრუბლებიან, და შენი ცხელი ცრემლი ჩემ ლოყას ჰნამავს...

მე ვიცი, დედიკო, თუ რაზე ფიქრობ შენ ამ დროს!..

ჰო და ამიხსენი, რისთვის არის, რომ ამ დროს შენ ნათელ, ჩემთვის მარად სანატრელ სახეს უზომო მწუხარების ბნელი ზეწარი ეფინება?...

ამიხსენი, დედიკო! ან მე რისთვის მავიწყდება შენთან ტკივილი, ან ჩემი სენი შენ გულს რისთვის ჰკოდავს ასე ღრმად?...

სონია ხაჯომია.

პატარა მეგობრები

(დასასრული)

III

ეორე დილით მებუთე უბნის ბოქა-
ულის სამმართველოში მოიყვანეს
ორი ბავშვი; ერთი იქნებოდა თერთ-
მეტი წლისა, მეორე — ცამეტის.
ორთავე ნაცემი, დალურჯებული
იყვნენ.

— აქ მოათრიეთ ეგ მაწანწალები! — მრისხანედ გამოს-
ძახა ბოქაულმა „გოროდოვოს“.

— რა გინდოდათ, თქვე საძაგლებო, თქვე გასაწყვეტე-
ბო, შუალამისას სხვისი სახლის კუნჭულში?! მთელი დღე ქუ-
ჩებში დაწანწალობთ, მთელ ქალაქს თავს აბეზრებთ: კიდევ
ქურდობთ, კიდევ მათხოვრობთ!.. გასწით, ჩაყარეთ ესენი
ქვეშ, სარდაფში; არც ასვათ და არც აქამოთ!

ბავშვები გაშეშებულნი შესცქეროდნენ ერთმანეთს და ხმის
ამოღებასაც ვერ ბედავდნენ.

— პური არ გინდათ, თქვე საცოდავებო? — ნელი ჩურ-
ჩულით ჩამოსძახა ვილაკამ ფანჯრიდან და დახლართულ რკი-
ნებში ძლივს შემოაკოცა ხელი, რომელშიაც საკმაოდ მოზ-
დილი პურის ნაჭერი ეჭირა. ციციონი ერთი თვალით იქით

გაიხედა, მეორეთი ძმას შეხედა. კოტიკოს მუხლებში ჩაეფარა თაყი და არ ინძრეოდა.

— ჰა, ბავშვებო, გამომართვით!

ციცინო ძრწოლით მიუახლოვდა დედაკაცს და გამოართვა პური.

— რა დააშავეთ, შეიღებო: თქვენ ხომ მათხოვრები ხართ?

— არა, არა, მათხოვრები არა ვართ.

— მაშ ქურდები ხართ?

— არა, არც ქურდები ვართ...

— მაშ რად შემოგყარეს აქ, შეიღებო, რა დააშავეთ?!

— ჩვენ ობლები ვართ... ადგილის საძებრად ჩამოვედით სოფლიდან. ნაცნობი ვერაფერ ვნახეთ და ქუჩაში შემოგვალამდა.

— მერე?

— ჩქარა მიუახლოვდით ერთ დიდ ქიშკარს... ქიშკარი გაღებული იყო, და შიგ შევედით. ეზოში ერთი დიდი სახლი იდგა, ლამპებით გაბრწყინებული... იმის უკან კარლია პატარა ქოხი იყო. მთვარე პირდაპირ შიგ ანათებდა. ერთ კუთხეში ბლომად თივა ეყარა...

— მერე, მერე?— მოუთმენლად ჩაეკითხა დედაკაცი

— მეტი გზა არ იყო, უნდა ჩაეწოლილიყავით შიგ ამ დროს კი ვილაც საშინელმა ახმახმა ქალმა უშველემელი მურა შემოიყვანა. ამ ქოფაკის დანახვაზე ჩემმა დამ,—ციცინოზე ანიშნა კოტიკომ ხელით,—შიშით შეჰყვირა.

— მერე?!

— მერე და არ დაგვიჯერეს, რომ ჩვენ ქურდები არ ვიყავით და დაგვიწყო ქალმა ცემა. ჩვენ ყვირილი მოვრთეთ. ყველა სახლიდან გამოცვივდა. ერთი აღიაქოთი შეიქნა. მერე ჩვენ წაგვიყვანეს...

— ვინ წაგიყვანათ?

— მოგიკვდა?..

— ეს რამოდენიმე კვირაა მიწას მივაბარე... ჩემი პეპელა, ჩემი მარგალიტი...

ქალს გული აეგსო ბოლმით და მწარედ აქვითინდა.

ციცინო მოკრძალებით მიუახლოვდა.

— ნუ სტირი, დედილო! მე გავამზიარელებ; გემსახურები: ყველაფერს გაგიკეთებ, ყველაფერს... მე... მე... — ციციცინოც აქვითინდა.

— გაშიგონე, ჩემო პატარავ, წამოდი ჩემთან; შენ დედა არ გყავს, და მე—შვილი... აღბად ღმერთს ასე უნდოდა. წამოდი, ნუ გეშინია, შენი ძმაც მალ-მალ გნახავს.

კოტიკო დიდხანს უცქერდა სახლისკენ მიმავალ ციციცინოს; თან უმძიმდა მისი მოშორება, თან მადლიერი იყო ღმერთის, რომ ასეთი მადლიანი ადამიანი მოუვლინა მხსნელად. ჩემი დაიკო... გმადლობ შენ, ქრისტე ღმერთო!—წრფელი გულით წარმოსთქვა კოტიკომ და გაუდგა გზას.

ამის შემდეგ კოტიკო კიდევ დიდხანს დადიოდა ქუჩა-ქუჩა. დილა ადრიან ბაზარში გაჩნდებოდა ხოლმე. ხან სანოვაგეს წაუღებდა ვინმეს, ხან მდინარიდან წყალს ამოუტანდა მცხოვრებთ, ხან ეზოს დაუგვიდა. ასე მთელი დღე განუწყვეტელი შრომით ძლივს შოულობდა ორ გროშს პურის ფასად. მაგრამ კოტიკო მაინც ბედს არ ემდუროდა, რადგან მისი ერთად-ერთი და ყველაფრით კმაყოფილი ეგულებოდა. რამდენიმე თვის შემდეგ თვითონაც იშოვა ალაგი ყინულის საკეთებელ ქარხანაში, სადაც დღეში ორ აბაზს იღებდა. მუშაობა იქ დილის ექვსი საათიდან საღამოს ცხრა საათამდე იყო. ხელის თითები ყინულების გადაზიდ-გადმოზიდვის გამო მუდამ გაცივებული და ტანისამოსი მუდამ სველი ჰქონდა. მთელი დღე წარბ-გაუხსნელი მუშაობდა და მხოლოდ მაშინ მოუვიდოდა ტურქებზე ოდნავ ღიმილი, როდესაც სკოლიდან მომავალი ციციცინო ჩაურბენდა კარებთან და შესძახებდა:

— გამარჯობა, კოტიკო, როგორა ხარ?

ერ. ქინძუაძის
განგაზიერების

კოტიკო ხუმრობით ყინულიან ხელს ცხვირზე მოუსვა მღა. ციციწო ასტეხდა კისკისს და შინისკენ გაჰქუსლავდა.

ციციწოს მართლაც ბედმა გაუღიმა. ყველაფრით კმაყოფილი იყო. ახალ-შეძენილმა დედამ, ნინომ, ის ოთხკლასიან სამადლო სკოლაში მიაბარა. ნინო ბოქაულის მზარეული ქალი იყო, მეტად პატიოსანი, ღეთის მორწმუნე და კეთილი ადამიანი. ის ბოქაულთან იყო მზარეულად და ამავე დროს სამმართველოს სხვა მოხელეებსაც უკეთებდა სადილს, ურეცხდა თეთრეულს და ასე საკუთარი შრომით ცხოვრობდა. მას შემდეგ, რაც მეუღლე გადაეცვალა და ერთად-ერთი ქალი პეველა დარჩა, მხოლოდ ის იყო და ის მისი ცხოვრების მოციმციმე ვარსკვლავი... მაგრამ დაჰკრა საშინელმა წუთმა, და პატარა პეველა იმსხვერპლა შეუბრალებელმა სენმა. ნინო დარჩა მარტო: იმედი სავსებით მოესპო. „რილასთვის შინდა სიკოცხლე... ვინლა დამრჩა ქვეყანაზე, რომ ორი წვეთი ცრემლი ჩამატანოს საფლავშიო“... ყველას ასე შესჩიოდა. მთელი ღამე ჰგოდებდა, ტიროდა... დღისით კი დაფუსფუსებდა, შრომობდა... შრომობდა მისთვის, რისთვისაც შრომობს ყველა ადამიანი ქვეყანაზე. ბოლოს გადასწყვიტა აესრულებინა მისი ქალის უკანასკნელი თხოვნა, რომელიც მან სიკვდილის წინ წასჩურჩულა გაბურებული ტუჩებით: „ჩემო დედა, ჩემ მაგიერ ვინმე გაზარდეთ... აი, იმისთანა. ქუჩაზე რომ მათხოვრობენო“...

პეველას ასე ჰქონდა წარმოდგენილი: ვინც მათხოვრობს, უთუოდ ობოლი უნდა იყოსო. ებრალებოდა მათხოვრები, განსაკუთრებით პატარა ბავშვები; იმათ დანახვაზე ჟრუანტელი დაუვლიდა ხოლმე ტანში. ავადმყოფობის დროს ხელგაწვდილი მათხოვარა ბავშვები ელანდებოდა. „მიეცი დედა. მიეცი... ჩემი თეთრი კაბა ჩააცვიო“!.. ამოიკენესებდა მომაკვდავი. და აი—ნინომაც გადასწყვიტა, ვინც შეხვდებოდა

პირველად უპატრონო ობოლი ქალი, ეპატრონებმა შინაშის და შეძლებისამებრ გაეზარდა; და ეს ბედნიერება ციცინოს არგუნა ღმერთმა: — ის აღმოჩნდა პირველი.

ციცინოც თავის მხრით ცდილობდა გაემზიარებინა უბედური ადამიანი. სკოლიდან დაბრუნების შემდეგ ხელად მოამზადებდა გაკვეთილებს და მოუჯდებოდა ნინოს. თან საქმეზე შევლოდა, თან მერცხალივით ექიკვიკებოდა და ისე გადაურეკდა გულზე დახვეულ ბოლმას, როგორც ფრთა-მარდი სიო მთის კორდებზე მოფენილ მსუბუქ ნისლს მხოლოდ როდესაც ნინო საღმე საქმეზე წავიდოდა და ციცინო მარტოდ დარჩებოდა, საშინელი ფიქრი მოაწვებოდა გულზე: იგონებდა კოტიკოს და თვალებიდან ცრემლები სცივოდა... სტიროდა მიტომ, რომ კოტიკო წუმპეში გაძინძგლული გვულვებოდა. თვითონ-კი სკოლაში დადიოდა: ისეთ რამეებს სწავლობდა, რაც მისმა ძმამ არ იცოდა. მართალია, კოტიკოს ნაბეჭდი ქართულის წაკითხვა შეეძლო, მაგრამ, ციცინოს აზრით, ეს საკმარისი არ იყო.

„არა უშავს რა“.. გაიფიქრა მან და მოიწმინდა ცრემლები. სასწავლებელს რომ გავათავებ, ადგილს ვიშოვი და მერე ჩემ ძმას ვასწავლი“...

ამ დროს მოავიწყდა, რომ მანამდის კოტიკო დიდი გაიზრდებოდა, დიდებს ზომ სკოლაში არ ღებულობენ.

მოიღრუბლა ციცინო. ამ დროს ნინომაც მოუსწრო და გააბეს თავისებური ბაასი.

სუფთად მილაგებულ პაწაწინა ოთახში, რომელიც სამართველოს სამხარეულოს გვერდით იყო, ღამ-ღამობით მკრთალად ანათებდა ოდნავ მბეუტავი ფარანი. მთელი დღე შრომით მოქანცული ნინო ადრე წვებოდა ლოგინში. ციცინო კი ახლოს მოუჯდებოდა და ტიკტიკობდა, — ხან ლოცვებს, ხან ლექსებს ამბობდა; რასაც სკოლაში ასწავლიდნენ,

თითქმის ყველაფერს მოუყვებოდა. ნინო გულმოდგინტაძის მსგავსად მენდა ციციოს და ბოლოს ჩაიკრავდა გულში.

მაგრამ დიღხანს არ გასტანა ციციოს ასეთმა უზრუნველმა ყოფამ. ერთ უბედურ დღეს ნინო ვაკივდა თეთრეულის რეცხის დროს და სამი დღის შემდეგ გარდაიცვალა. ციციო მესამე კლასში გადადიოდა.

IV

კოტიკო ხილის წყლების ქარხანაში გადავიდა ბოთლების მრეცხავად. თიგრიც იქ დაუხვდა.

— გამარჯობა, კოტიკო; გამარჯობა, ძამია! — შესძახა სიხარულით აღფრთოვანებულმა თიგრმა.

— ნუ თუ ეს შენა ხარ!

მიაშტერდა გაკვირვებული კოტიკო. უნდოდა რაღაც ეთქვა, მაგრამ თიგრმა მოასწრო.

— მე ახლა აღარ ვმითხოვრობ, ძამია.. ახლა თიგრს აღარ შეძახიან. მე ახლა თედო მქვია... რამდენი თვეა ჩვენი ფეხმოწყვეტილი სტეფანე აღარ მინახავს. ხა-ხა-ხა ხა!.. იმ ბრმა რაქველს ისეთი ბერტყა გაფაყრევიანე ქუჩაზე, რომ... ხა-ხა-ხა-ხა... ცოცხალი ველარ ადგებოდა...

ხარხარებდა თედო და თავმომწონედ ამბობდა:

— შე ახლა მუშა მქვია; გესმის, ძამიკო?!. მუშა...

— შერე როგორ მოხდა ეს?!.

— შერე გეტყვი... შერე... ახლა-კი ბოთლები დავრეცხოთ, თორემ პატრონი გაჯავრდება! ჩქარა, ჩქარა გამომყე!..

თედომ სწრაფად წამოაფლო ხელი ბოთლებით სავსე კალათს და მარდად შეიღვა მხარზე, თანაც შევლივით შეკუნტრუნდა, თითქოს უნდოდა ახალ ამხანაგს რაღაც ახალი მომხიბლავი სახით სჩვენებოდა, მაგრამ ეს მისი უადგილო თავ

მოწონება ხელად გაუქრა. ამ ახირებულ კუნტრულს კი ვინაა...
 კალათი საგრძნობლად გაეკრა მანქანის კიდეს, ბოთლები
 დაეცა და დაიშხვრა ქვის იატაკზე. ამ დროს უფროსი წა-
 მოადგა თავზე და გაბრაზებული დაუყვირა:

— აი, შე კულლუტო, შენა: დათვალე ჩქარა, რამდენი
 ბოთლი იყო..

თედომ აარჩია ნამტვრევებში ბოთლის თავები და დას-
 თვალა:

— ორმოცდა ათი...

— ორმოცდა-ათი, ორმოცდა-ათი შაური. ხუთ დღეს
 ჭირა აღარ გერგება,—გესმის?!.. ასე იცის ეშმაკობამ.

თედო დაღვრემილი დასცქეროდა ნამტვრევებს და გული
 ემღვრეოდა. „ხუთ დღეს ჭირას ვერ მიიღებო“. ამ სიტყვებს
 კიდევ იმეორებდა ვიღაცა მის ყუთან.

— მაშ რა ვქნა, რა ვკამო?—უაზროდ წამოიყრანტალა
 თედომ, თითქოს უწყრებოდა მის უხილავ მესაუბრეს და მიიხედ-
 მოიხედა ყოველ მხარეს. მხოლოდ კოტიკო რაღაც ფიქ-
 რებს გაეტაცნა. მწუხარედ წამოთქმულმა თედოს სიტყვებმა
 ის გამოარკვია და მხიარულად დაჰკრა მხარზე ხელი:

— ნუ გეზინია, თედო, შენ თუ არ მოგცემენ ჭირას, მე
 ხომ მომცემენ. ყველას გვეყოფა... ყველას... სამი შაური
 დღეში შენ,—სამი მე, სამი ჩემ დას. ერთი შაური კიდევ დაგვრჩა
 საერთო ჯამში. მაშ აგრე, აგრე, ნუ დაღვრემილხარ! როცა
 მე გამოიტყდება ბოთლები, მაშინ შენ ხარჯზე ვიცხოვროთ.
 მაშ რის ამხანაგები ვართ!..

ორთავე გამზიარულდნენ და შეუდგნენ საქმეს. სულ ერთი
 და იგივე საქმე ჰქონდათ საკეთებელი: გაიტანდნენ ბოთლებს
 აუზთან, დარეცხდნენ და შემოიტანდნენ; კიდევ და კიდევ.
 დაღამდა. კოტიკომ თავისთან მიიპატიჟა თედო და წაეიდნენ
 —ს ვიწრო ქუჩისკენ. მეტი სიამოვნებისაგან თედოს თავბრუ
 ესხმოდა... სული ეგუბებოდა...

— ახლა ვნახავ ციციოს, — ფიქრობდა ის, — და ვეტყვი, რომ მე მათხოვარა აღარ ვარ. . . მე ახლა პატოსანი მუშა მქვია... მუშა... ხა-ხა-ხა-ხა . . . გაღიზარება თედომ და მედიდურად გაღიზა შუბლზე ხელი, როდესაც კოტიკომ ფრთხილად შეაღო პაწაწინა გამოქვაბულის მსგავსი ოთახის კარი.

ციციოს ესეც იყო გაეთავებია გაკვეთილების მომზადება და წიგნებს ალაგებდა. სანათი ოღნავ ბეუტავდა.

— ძამიკო, მოხვედი?! — კარებშივე შესძახა ციციომ და აღტაცებით მივარდა ძმას მოსახვევად. — ჩემო ძამიკო, ჩემო ძამიკო! — ჩურჩულებდა ციციო. თედო არც კი შეუმჩნევია, სანამ არ მიუთითა მაზე კოტიკომ.

— აი, კიდევ ერთი ამხანაგი, ჩემო დაიკო! შენ ხომ არ გეწყინება, ეს რომ ჩემთან დარჩეს?

ციციომ ახლა შენიშნა თედო და განცვიფრებულმა წარმოსთქვა:

— მათხოვარა თიგრი?!

თედო შეკრთა, კარებისკენ მიიწია, თითქოს უნდა უხმოდ გაეარდნილიყო გარედ და გადაკარგულიყო შორს... შორს... მაგრამ კოტიკო მოეშველა:

— ეს ახლა მუშაა, ციციო, გესმის?.. ჩემსავით მუშა, ჩემი ამხანაგი.

— უკაცრავად, მობრძანდი!

ციციომ სკამი მიაწოდა და ღიმილით შეხედა, თითქოს გაასწორა მისი შეცდომა.

— მუშა?!.

— დიაღ, მუშა ვარ, პატოსანი მუშა... ახლა მე თედო მქვია...

— თედო!.. მუშა!.. მაშ ჩვენ ახლა მეგობრები ვიქნებით. ჩემი ძამიაც მუშაა.

— ჰო, მეგობრები ვიქნებით, მაგრამ შენ ხომ მუშა არა ხარ!..

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბუნებისმეტყველო
მეცნიერებათა
აქადემია

ციცინო შეერთა, თავი რაღაც გამონაკლისად მათგან და შერცხვა. ოთახში მყუდროება გამეფდა. სამივე რაღაც ფიქრებში გაიტაცა, თავები დაბლა ჩაქინდრეს.

— ტყუილია, თედო, შენი შენიშვნა,— ცოტა სიჩუმის შემდეგ გაუბედავად წაიჩურჩულა ციცინომ.— მე გავხდები თქვენი ამხანაგი. მასწავლებელს ვკითხავ. იმან ყველაფერი იცის...

თედოს და კოტიკოს მართლაც შეუყვარდათ ერთმანერთი. ერთად ცხოვრობდნენ, ერთად შრომობდნენ და ერთად ატარებდნენ დროს. ციცინო-კი მესამე პიროვნება იყო მათთვის, ორთავესაგან პატივისაცემი და გასაზრდელი. ამას ციცინოც გრძნობდა. მიდიოდა დრო და თედო ხშირად გადაიხვიდა სიტყვას ციცინოსკენ: „შენ ხომ მუშა არა ხარო“, და ისეთი თვალებით გადახედავდა, თითქოს აგრძნობინებდა: ვინც მუშა არ არის, ის ვერც ამხანაგი გახდება მუშისაო. თედოს ასეთი ირონია ბრაზს ჰგვრიდა ციცინოს, თან უღვიძებდა მათი მეგობრობის სურვილს.

— მე ისეთი წიგნი მაქვს, თქვენ რომ იცოდეთ... მასწავლებელმა მომცა და მითხრა: „შენ ნაცნობ ყმაწვილებსაც წაუკითხო“.

— წაგვიკითხე, ციცინო!

— წაგვიკითხე!— დაფლრიჯნენ ბავშვები ერთ საღამოს.

— ხვალ ხომ კვირაა:— თქვენც მოკლილი იქნებით და მეც.

Y

მზე დასავლეთისაკენ გადახრილიყო. მაისის თბილი და სურნელოვანი საღამო ბუნებისკენ ეპატიყებოდა ადამიანებს.

მიდიოდა ხალხი ბალისკენ, ფერმისკენ, მდინარის პირბაღში. ჯერ კიდევ გორაზედაც თავს იყრიდნენ, სწორედ იმ ადგილას, საიდანაც ძველი, ისტორიული ციხის ნანგრევები მედიდურად გადმოჰყურებს ქალაქს,— თითქოს ჩვენი წარსული ცხოვრების და ჩვენ მამა-პაპათა ღვთაებრივ შემოქმედების უკვდავ ძეგლად აპართულა.

— ვიშ რა კარგია, რა მშვენიერია! — რაღაც უსაზღვრო სიამოვნებით წარმოსთქვა ციცინომ, როდესაც ამ ნანგრევებიდან გადმოხედა საოცნებოდ დაბინდულ არე-მარეს. მართლაც მშვენიერი იყო ამ დროს ბუნება: დასავლეთისკენ მიწურულ მზეს მომადლო გორების მწვერვალიდან სირიის ქსელი გადაეფარებია მთელი ქალაქისათვის. არ იძვროდა ნიავი, არ ხმაურობდა ქარხნები, არ ისმოდა ეტლების რახრახი. თითქოს საიდუმლო სიამოვნებას მოუცავს ყოველივე, რომ ამ ბუნების სიმშვენიერეს ადამიანთა სულიც შესტკობია და აღარ სურს დაარღვიოს ეს მყუდროება, ეს ტკბილი განცდაო. ასე იფიქრებდა შორიდან მომზირალი ადამიანი. ციცინოც ხომ შორიდან დასცქეროდა ამ წარმტაც სურათს და აღბად ისიც ასე ფიქრობდა, რადგან ისე გაიტაცა ოცნებამ, რომ სრულიად გადააეიწყა მისი მეგობრები, რომელნიც ნანგრევების მეორე მხარეს ქვაზე ჩამომსხდარნი უკვიდნენ.

— ლოდინით გული გადაგველია, — უსაყვედურა თედომ, როდესაც ციცინო მათთან დაბრუნდა.

— მაინც მოვასწრებთ... უკანასკნელი ფურცელი-ლა დაგვრჩა.

ციცინო ჩაჯდა ამხანაგებში და განაგრძო კითხვა: „დიხს, როდესაც ბნელეთის მოციქულნი აღიგვებიან ამა ქვეყნიდან და მათთან ერთად გაქრება ინკვიზიციის დროიდან მოყოლებული ადამიანთა წამება: მაშინ მოისპობა ქვეყანაზე სიმდიდრე და სიღარიბეც, ყველანი თანასწორები ვიქნებით“...

ამ სიტყვების შემდეგ თედომ და კოტიკომ მარჯვენა ხელით
 ჰკირეს ციცინოს ხელი და ალტაცებით შესძახეს: — ციციხო,
 შენ ნამდვილი ამხანაგი ხარ ჩვენი, ნამდვილი მეგობარი...

— მე კიდევ ვსთხოვ მასწავლებელს და კიდევ მოვიტან
 ამისთანა კარგ წიგნებს...

ეს რომ სთქვა ციციხომ, კმაყოფილი ღიმილით გადახე-
 და ორთავეს, თითქოს დარწმუნდა იმაში, რომ ამ დღიდან
 ის თედოს და კოტიკოს მესამე მეგობარი იყო და საყვარე-
 ლი და.

მიმქრალი.

ნაკადული

(ვეფხვ. „ნაკადულს“)

ლდის მწვერვალი ცასა სწვდება,
 უაღერსებს მზეს და მთვარეს;
 ძირს სიამით იმზირება,
 გულში იკრავს არე-მარეს.

მის ფერდობზე თვალ-წარმტაცად
 მოჰქრის ანცი ნაკადული;

ქვეყნისათვის გადუშლია
 მოკამკამე, ნაზი გული.

მწვერვალოდან ბარად მოაქვს
 მას ამბავი ზეციური;
 საამურად მოდუღუნებს,—
 სურს, დაუგდოს ყველამ ყური.

თავს იყრიან მის ნაპირზე
 ია, ვარდი და ენძელა,
 ხელ-გაყრილნი, განაბულნი
 მოუსმენენ ერთად ყველა.

უბარიათ გულში, გრძნობენ
სიამეს და ნეტარებას,
ანც ნაკადულს მიუძღენიან
მადლობას და ქებათ-ქებას...

კლდის მწვერვალი ცასა სწვდება,
უალერსებს მზეს და მთვარეს;
ძირს სიამით იმზირება,
გულში იკრავს არე-მარეს.

მის ფერდობზე თვალ-წარმტაცად
მიჰქრის ანცი ნაკადული;
ქვეყნისათვის გადუშლია
მოკამკამე, ნაზი გული!..

დ. ელიოზიშვილი.

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

სამი ძმის თაგბადასაგაბლი

(ხალხური ზღაპარი).

ყო და არა იყო რა, ღვთის უკეთესი
რა იქნებოდა, იყო შაშვი მგალობელი,
ღმერთი ჩვენი მწყალობელი, იყო სამი
ძმა კაცი, უდედმამო და უთვისტომო.

იმ სოფელში, სადაც ეს სამი ძმა ცხოვრობდა, ათასი სჯუ-
ლის და ათასი მილეთის, სხვა-და-სხვა გვარის ხალხი სცხოვ-
რობდა; ამ სამი ძმის გვარი-კი არც არაფერს სცხოვრობდა და
სხვაგანაც არაფერს მოიძებნებოდა. სამივე ეს ძმები უცოლოე-
ბი იყვნენ. უმცროსმა ძმამ უთხრა უფროსებს, ასე გაჩერება
ჩვენ არ გვარგია,—მოდით, თქვენ, როგორც უფროსებმა, ცო-
ლები შეირთეთ, და მერე მეც დავქორწილდებიო, ეგების
ღმერთი შეგვეწიოს, ჩვენი გვარი სულ არ გადაშენდეს ქვე-
ყანაზე და შვილები გვეყოლოსო.

— ჩვენ არას გზით ცოლის თხოვა არ შეგვიძლია. ცოლ-
შვილის რჩენის თავი არა გვაქვსო,—მიუგეს უფროსმა ძმებმა
უმცროს ძმას, რომელიც დღე-და-ღამ ემუდარებოდა, მაგრამ
არ იქმნა და არა, ისინი ცოლის თხოვნაზე ვერ დაითანხმა.

— მაშ არც მე მოვიყვან ცოლსაო,—უბასუხა უმცროს-
მა. — ნეტავი მე, რომ ჩემ ცოლს თქვენი მქადის ცხოებაში
სული ამოვახდინოვო.

დარჩნენ ამნაირად სამივე უცოლოები.

ამის შემდეგ უმცროსმა ძმამ უთხრა უფროსებს:— რად-
გან არცერთმა ცოლი არ შევირთეთ და ამ სოფელში ბევ-

რი ავლადიდება არა გაგვანია რა, ამიტომ ავიბარებთ და წავიდეთ შორს სადმე, რომ ჩვენი მეზობლების და-
ცინვას თვალთ შინც აღარ უყურებდეთ ხოლმეო, ვახსენოთ
ღმერთიც, და ვინ იცის, რა ბედს შევეყრებითო.

უფროსი ძმები დასთანხმდნენ, შიატოვეს თავისი ერთად-
ერთი მამაპაპისეული ქოხი და გაუდგნენ გზას, საითკენ, —
თვითონაც არ იცოდნენ. ბევრი იარეს, თუ ცოტა იარეს,
დალაშებისას შევიდნენ ერთ უხიერ მთაში და იქ დაბინავდნენ.
დააპირეს ვახშმის ქამა, მაგრამ, საუბედუროდ, საკმელი ბევ-
რი ჰქონდათ, ხოლო სასმელი კი არა. უმცროსმა ძმამ დაა-
დო ყური მიწას და უფროსებს უთხრა: —სამი ვერსის სიშო-
რზე კლდიდან ერთი ნაკადული გადმოსჩქევს; წადით იქ,
წყალი მოიტანეთ და ვივახშმოთო.

— არ შეგვიძლია: გვეშინიაო, — უპასუხეს უფროსებმა
უმცროს ძმას.

— მაშ თქვენ აქ დარჩით, და მე მარტო წავალ წყალ-
ზეო, — მიუგო უმცროსმა.

— არც აქ შეგვიძლია მარტო დარჩენაო, — უპასუხეს უფ-
როსებმა, რაზედაც უმცროსი ძმა ძალიან გაჯავრდა.

— თქვე ასეთებო, თქვე ისეთებო, რამ წაგახდინათ მაგ-
რე, რომ გეშინიათო? როდემდის უნდა გათრიოთ ხელით
მარტო მეო.

ამის შემდეგ მან მოაგროვა ბევრი შეშა, დაუნთო უფროს
ძმებს დიდი ცეცხლი, დასტოვა ისინი მარტო და მოზრდილი
ქურკლით მარტო წავიდა წყალზე.

მართლაც, სამი ვერსის მანძილის გავლის შემდეგ, ამ
უხიერ მთაში, ვაჟმა დაინახა ერთი თვალუწვდენელი დიდი
კლდე, საიდანაც გადმოსჩქევდა მშვენიერი ნაკადული; მაგ-
რამ, დახე უბედურებას, წყაროს ზედ თავზე გადმოჰკიდებოდა

მზეთუნახავი ქალი და წყლის ნაკადულს ძირს ნად არ უშვებდა. ყმაწვილი ამ სანახაობით სრულიადაც არ შეშინებულა, რამაც მზეთუნახავი ქალი ძალიან გააბრაზა და ვაჟს ზევიდან გადმოსძახა:—რა ხარ და რა სულიერი, რომ ჩემი შიშით აქ მოსვლა ვაგებდენია. გასწი, დაიკარგე აქედან; ან, თუ გული გერჩის, მანდ გაჩერდი, რომ თავზე დაგეცე და ვავანიორწყალოო!

— არც აქედან წავალ და არც შენი გასრესის მეშინიაო!—მიუგო ვაჟმა.

ამის თქმა და ქალის ერთი ვაი-უშველებელით მალლიდან ძირს უფსკრულში, გადმოშვება ერთი იყო.

ვაჟი არ შეშინდა, ჰაერშივე სტაცა ქალს ხელი, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა რამდენჯერმე დაანარცხა მიწაზე და ორი გვერდის ძვალი ჩაუმტვრია. ქალი ტკივილებისაგან ძალიან გამწარდა და ვაჟს შეეხვეწა:—ოღონდ სულ ნუ მომკლავ, ღვთის გულისათვის, სული შემარჩინე, ოქროს თასს გაჩუქებ და პირობასაც მოგცემ, რომ დღეის შემდეგ ქრისტიან ადამიანს არა დაუშავო რაო. ყმაწვილმა გამოართვა ოქროს თასი, აავსო ჭურჭელი წყლით და მშვიდობით დაბრუნდა ძმებთან; ქალი-კი მსწრაფლ უჩინარი შეიქნა. ძმებმა იმ ღამეს მშვენივრად ივახშმეს და მოისვენეს. ვაჟმა ძმებს აჩვენა ოქროს თასი, ხოლო მისი ჩუქების და მზეთუნახავი ქალის შესახებ კი ძმებისათვის არა უთქვამს რა. მეორე დღეს-კი ისევ გაუდგნენ გზას.

ბევრი იარეს, თუ ცოტა იარეს, მივიდნენ ერთ სამეფოში. მეფის სასახლესთან რომ გაიარეს, შეუხვიეს მეფესთან. უმცროსმა ძმამ მეფეს სთხოვა:—ჩვენ ღარიბები ვართ, ეს თასი ჩვენთვის გამოუსადეგარია, თუ იყიდი და ფულს მოგეცემ, იმას უფრო გამოვიყენებთო. მეფემ და დედოფალმა აიღეს ხელში თასი, ბევრი ატრიალეს, თვალები ზედ დარჩათ,

მერე ისევ ძმებს დაუბრუნეს და უთხრეს:—ეს თასი ათი ჩვენი სამეფოს ფასად ღირს, და ჩვენ ვინ მოგვცა მაგისი თასიო.

ძმებმა მეფე-დედოფალს თავი დაუკრეს და გაუდგნენ ისევ თავის გზას. ნახევარი ვერსით გასცილდნენ თუ არა მეფის სასახლეს, შემოეყარათ გზაზე ერთი ვაჭარი, რომელმაც დაინახა თუ არა თასი, მოჰყვა ყვირილს და ვი-უშველვბელს:—თქვე ასეთებო, თქვე ისეთებო, ვინ მოგცათ თქვენ ეგ ჩემი თასი, რათ დამლუბეთ და დამაქციეთ,—რად მომპარეთო? ძმები დიდათ გააკვირა ვაჭრის ასეთმა უსირცხვილო შარმა.

ვაჭარმა ძმები ისევ მეფე-დედოფალთან დააბრუნა. მეფე-დედოფალმა დაუჯერეს მას და დააბირეს თასის ჩამორთმევა, რაზედაც ძმები ძალიან გაჯავრდნენ და მოინდომეს მეფე-დედოფლის წინ ვაჭრის გაგლეჯა, მაგრამ მეფემ ანაიროდ მოარიგა ისინი: ოქროს თასი მისცა ისევ უმცროს ძმას, ხოლო უფროსი ძმები კი მისცა მძევლად ვაჭარს, იმ პირობით, რომ სამი წლის შემდეგ ამ თასის მზგავსი ერთი სხვა თასი უნდა მოეტანა მეფისათვის თავის გასამართლებლად; მაშინ უფროსი ძმები მიიღებდნენ თავისუფლებას, თუ არა და—გახდებოდნენ ვაჭრის სამუდამო ყმებად, შინა-მოსამსახურეებად.

ძალიან ძნელი იყო ძმებისათვის ერთმანეთის დაშორება. იმათ მოთქმას და ვიშს საზღვარი არა ჰქონდა. დიდის ტირილითა და ვაგლახით გამოეთხოვნენ უფროსი ძმები თავის მამაც უმცროს ძმას, რომელიც აიძვდებდა მათ, —ღვთით მალე დაგიხსნიეთო. უმცროსმა ძმამ ახსენა ღმერთი და გაუდგა გზას, საითკი, თვითონაც არ იცოდა. გადაიარა ამ სახელმწიფოს საზღვრები და მიადგა ზღვის კიდეს. იქ დაინახა გემი, საესე მგზავრებით, რომლებიც ზღვის მეორე მხრისკენ მიდიოდნენ. გემის

პატრონი გემს ადგილიდან არა სძრავდა და დარდინებულად შეჰყურებდა მგზავრებს.

ვაჟი მივიდა ზღვის პირად, ავიდა გემზე და გემის გაჩერების მიზეზი იკითხა. პატრონმა უპასუხა:

შევატურებ თუ არა გემს შუაგულ ზღვაში, მაშინვე ზღვა დღღვას იწყებს, რალაც უჩინარი ძალა გემს ძირიდან აწვება, ყირამალა გადამიბრუნებს ხოლმე და ამნაირად მილუპავს გემსა და ყველა მგზავრებსაო. ახლაც ამისი მეშინია და ამიტომ ვერ ვბედავ ზღვაში შეკურვისაო.

— ნუ გეშინიაო, — დაამედა გემის პატრონი ყმაწვილმა. — შევატურე გემი და მე გიხსნი დალუპვისაგანაო.

შეშინებული გემის პატრონი კარგა ხანს არ უჯერებდა ყმაწვილს, მაგრამ შერე მიენდო მის ვაჟკაცობას და გემი ზღვაში შევატურა. როცა გემმა ზღვა გაასაშუალა, უეცრად შეიქმნა დეღვა და ის-ის იყო გემი გადაბრუნებას ლამობდა, ყმაწვილმა გაიზადა ტანისამოსი, გადაბტა წყალში და გემს ძირს ქვეშ მოექცა. აქ იმან დაინახა ნახევრად ტიტველი ქალი, სახით მეტად მშვენიერი და გრძელ-ნაწნავებიანი. თურმე ეს ქალი იყო გემის დამლუპველი და ამდენი ადამიანის სიცოცხლის მომსპობი. ყმაწვილმა სტაცა ამ ქალს თმებში ხელი და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა მოჰგლიჯა იგი გემს და ქალს ორი გვერდის ძვალი ჩაუმტვრია.

ახლა-კი იკადრა ქალმა ხვეწნა: — ოღონდ ნუ მომკლავ, და ღმერთსა ვფიცავ, რომ დღეის შემდეგ ქრისტიან ადამიანს აღარა დაუშავო რაო. ნიშნად ჩემი ასეთი პირობისა ეს ოქროს ბადია შენთვის მიჩუქებიაო — სტქვა და უეცრად გაჰქრა ზღვის სივრცეში.

ამნაირად გადაარჩინა ვაჟმა გემი დალუპვას. მგზავრები მშვიდობით გავიდნენ ზღვის მეორე ნაპირას. აქ ვაჟი გამოეთხოვა გემის პატრონს და ყველა მგზავრებს, რომელთაც დიდი მადლობა შესწირეს, და გაუდგა გზას.

ვაჟმა შემოიარა სხვა-და-სხვა მეფეთა სასახლეებში, ნებდა თავის თასს და ყველას ებეწებოდა, თუ ვისმეს ამ თასის მზგავსი თასი გაქვთ, მომყიდეთ, იწამეთ გამჭენიო; მაგრამ ყველანი ერთხმად ეუბნებოდნენ, ეს თასი ათ ჩვენ სამეფოდ ღირს, და ვინ მოგვცა მისი ყიდვის შეძლებათ. ყმაწვილი გულნატკენი შორდებოდა მათ.

ბევრი სიარულის შემდეგ მივიდა ერთ სამეფოში. სოფელში რომ გაიარა, დაინახა, ერთი მოხუცებული ქალი ცხარე კრემლით მოსთქვამს. ყმაწვილი მივიდა ამ ქალთან და ჰკითხა მიზეზი მწუხარებისა; ქალი მოსთქვამს, სტირის, მღულარე კრემლებს აფრქვევს და ვაჟს ხმასაც არა სცემს. დიდხანს ეწვალა ვაჟი, სანამ დედაბერს გონზე მოიყვანდა. საწყალი ქალი გამოერკვა მწუხარებისაგან, მოიხადა ბოდრიში ყმაწვილთან და უთხრა თავისი მწუხარების მიზეზი:—მე საწყალი ერთი ქვრივი და ოხერი ვარ. წვითა და დავვით გამოვზარდე ერთად ერთი ვაჟი და ისიც ამალამ უნდა მომიკვდეს.—სთქვა და წაიშინა თავში ხელები. ქვაც-კი ატირდებოდა მისი საცოდაობით.

თურმე იქაურ მოხუცებულ მეფე—დედოფალს ერთადერთი ოცი წლის ვაჟის მეტი არა გააჩნდათ რა. იმ ვაჟზე უმწვენიერესს თურმე კაცის თვალი ვერ ნახავდა. იმ ვაჟზე ამოუდიოდათ მოხუცებულ მშობლებს მზე და მთვარე. მაგრამ დახეთ უბედურებას, დაუბნელდათ მზე, და ეს ერთად—ერთი მათი ნუგეში ამ ათი თვის წინად უეცრად მოუკვდათ. თავის სამეფოში ბრძანება გაეცათ, რომ თითო ოჯახიდან ყოველ ღამეს თითო ყარაული გამოსულიყო მიცვალებულის საფლავის სადარაჯოდ. თურმე ვინც-კი დასაფლავების დღიდან მკველად ყოფილა საფლავთან, არც-ერთი ცოცხალი შინ აღარ დაბრუნებულა: ყველა იმ ღამესვე კვდებოდა. იმ ღამესაც თურმე დარაჯობა შეხვდა დედაბრის შვილს, რომელიც დიდი მწუხარებით დაშორდა თავის დედას და საფლავისკენ

გაეშურა. ყმაწვილმა ანუგეშა ძალზე გამწარებული დედა და დააიმედა, ამ საათშივე წავალ საფლავის სადარაჯოდ და შენ შეილს სახლში უვნებლად დაგიბრუნებო; ოღონდ შენ სასამელ-საქმელი მომიმზადე: ძალიან შშიერი ვარო.

დიდხანს თავის ყურებს არ უჯერებდა დედაბერი, როცა ყმაწვილს უსმენდა; მაგრამ ბოლოს დაიჯერა ყოველივე, დაფაქურდა და ვაჟს მშვენიერად გაუმასპინძლდა ვაჟი რომ გვარიანად შენაყრდა, წავიდა სასაფლაოზე სადარაჯოდ, დედაბრის შეილი-კი შინ დააბრუნა. ვაჟი არხეინად წამოწვა სასაფლაოს ახლოს და ერთი ჯერი კარგად იძინა.

შეიქნა შუალამის ხანიც. ამ დროს გაიხსნა ცა და ზეციდან გადმოვიდა მზეთუნახავი ქალი, რომელსაც ხელში სამი ოქროს წნელი ეჭირა. ქალი მივიდა საფლავთან და ერთი წნელი დაჰკრა. საფლავი გაიხსნა და იქიდან ზევით კუმო ამოვიდა. ქალმა მეორე წნელი დაჰკრა კუმოს. გაიხსნა კუმო და გამოჩნდა მიცვალებული ყმაწვილი. ახლა მესამე წნელი დაჰკრა მიცვალებულს, და იგი გაცოცხლდა.

ვაჟი ისეთი ლამაზი იყო, რომ ძნელად გამოიცილობდით: ქალი სჯობდა ვაჟს, თუ ვაჟი ქალს. შუალამის ემს იმათი სიმშვენიერე იქაურობას ანათებდა. ამის შემდეგ ქალი და გაცოცხლებული მეფის ვაჟი გადაეხვივნენ ერთმანეთს, დაუწყეს ერთმანეთს კოცნა-აღერსი.

ამასობაში ალიონმაც მოატანა. ქალმა აიღო ოქროს წნელი, ის ის იყო ვაჟისათვის უნდა დაეკრა და ისევ მკვდრად ექცია, რომ მოდარაჯე ვაჟმა სტაცა ქალს ხელი, აისროლა ჰაერში, რამდენჯერმე დაანარცხა მიწაზე და ორი გვერდის წნელი ჩაამტვრია. ქალმა ახლა-კი იკადრა და ვაჟს შეეხვეწა:— მიხედე შენ გამჩენს, ოღონდ ახლა სულ ნუ მომკლავ, და გაძლევე პირობას, რომ დღეიდან ქრისტიან კაცს აღარა ვაწვო რაო. აი, ეს სამი ოქროს წნელიც შენთვის სამახსოვ

როთ მითავაზებიაო,—სთქვა და მსწრაფელ მიეფარა მისი სხეული.
 ცეში.

გაცოცხლებულმა ხელმწიფის შვილმა დიდი მადლობა შესწირა ვაჟს და თავის მამის სახლისაკენ გასწია; ხოლო ვაჟი დედამებრთან დაბრუნდა. ხალხმა რომ მეფის შვილი გაცოცხლებული და მშობლებისაკენ მიმავალი დაინახა მეფე—დედოფალთან სამახარობლოდ გაიქცა, მაგრამ მეფე ისე დაუჯერებლად სთვლიდა თავისი შვილის გაცოცხლებას, რომ მახარობლებს, საჩუქრის მაგიერ, თავებს აქრევიანებდა, ასე რომ სულ რამოდენიმე საათის განმავლობაში ასამდე მახარობელს გააგდებინა თავი, იმათი გვამებით კარ-მიდამო გაავსო და სისხლით შორწყო.

ბოლოს გამოჩნდა ერთი მახარობელი, რომელმაც რა დაინახა მკვდრების გვამები, მოჰკურცხლა შინისაკენ და მეფეს კი შეუკურთხა: —შენც კისერი მოგიტეხია და შენ შვილსაცაო! მეფემ დაადევნა კაცები:—არიქა, დამიპირეთ ის კაცი. ეგებ იმან მაინც მითხრას სიმართლეო. მაგრამ კაცი არასფრის გზით მეფესთან არ ბრუნდებოდა.

ამასობაში სასახლეში მოატანა მეფის გაცოცხლებულმა შვილმაც, რომლის დანახვამ ბევრი სიხარულის კრემლები აფრქვევინა მის მშობლებს. ახლა სანანებლად მხოლოდ ისლა დარჩენოდათ, რომ ამდენ სამახარობლოთ მოსულ ადამიანების ცოდო დაიდევს.

მამამ გამოჰკითხა თავის შვილს გაცოცხლების ამბავი. და როცა გაიგო მისგან ვაჟის მიერ მიძღვნილი სიკეთე, ბრძანა მისი მოყვანა, მაგრამ არ იქნა და არა—ვერაფრის გზით ვერ მიაგნეს. მაშინ ბრძანება გასცა მისი სამეფოს ყველა მამაკაცების დაბარების შესახებ სასახლის ეზოში. შვილმა ყველა კაცები სათითაოდ ჩამოათვალიერა, მაგრამ ის ვაჟი იქ არ აღმოჩნდა. მაშინ მეფემ ბრძანა:—ვაი თუ ვინმე დაგრჩათ

აქ მოუყვანელიო. ერთ დედაბერთან ვინმე უცხო ყმაწვილი და ის არ მოგვიყვანიაო,—მოახსენეს მეფეს. მეფემ უბრძანა იმ ყმაწვილის მოყვანაც მაშინათვე იცნო მეფის ვაჟმა და მშობლებს გააცნო. მეფე-დედოფალი გადაეხვივნენ ვაჟს, ჰკოცნიდნენ და სიტყვა ვერ ეპოვათ, რომ მადლობა რითიმე გადაეხადათ მისთვის. სთხოვეს, რომ მათ მეორე შვილად გამხდარიყო, მაგრამ ვაჟი არ დათანხმდა. თუ ჩემთვის სიკეთე გინდათ, ამ თასისთანა თასი თუ გექნებათ და მითავაზებთ, ძალიან დავიმადლებთო; ამასთანავე უჩვენა ოქროს თასი. მეფე-დედოფალი ძალიან გააოცა ამ თასის სანახაობამ.—ჩვენ ამის ფასი არა გავაჩნია რაო; ეს ათ ჩვენ სამეფოდ ღირსო.

აჩუქეს ვაჟს დიდძალი ოქრო-ვერცხლი და თვალ-მარგალიტი, დაჰკოცნეს თავიდან ფეხებამდის და დიდის წუხილით გაისტუმრეს.

ვაჟი მიდის და თან მიაქვს ოქროს თასი, ოქროს ბაღია და ოქროსავე სამი წნელი. თანაც ძალიან დარდ-ვარამშია ჩავარდნილი, რადგანაც აგერ სამ-წელიწადს ერთი დღე-ღა უკლია. ამას კი სხვა თასი ჯერაც ვერსად უპოვნია. ამიტომ ძვირფასი ძმები სამუდამოდ დაეღუბება. ამ ფიქრში და დარდში რომ არის, გავიდა ერთ მშვენიერ ბალ-ბუჩქნარში, სადაც ცოტა შეისვენა; იქაურობის სანახაობით სტკებოდა. კაი ხნის შემდეგ გაახსენდა ოქროს წკებლები.—მოდით მეც ვსტდი ამ წკებლების ძალასაო,—სთქვა ყმაწვილმა და პირველი წნელი მიწაზე დაჰკრა. მიწა მსწრაფლ გაიხსნა. დაჰკრა მეორე წკებლაც და ყმაწვილმა ქვესქნელში ამოჰყო თავი. დაჰკრა მესამე წკებლაც და ყმაწვილი გაჩნდა ქვეშეთის უცხო ქვეყანაში, რომლის ხილვით ადამიანის თვალი ვერ გაძღებოდა, ისე ათასნაირად ჰყვავდა იქაურობა. ცოტა მოშორებით დაინახა მოზრდილი გალავანი და შიგ ჩადგმული

მშენებელი, ოქრო-ვერცხლით მოჭედული სასახლე. ეს სასახლე-
ვანი იყო ოქროს თასებით შემოვლებული, რომლებიც სულ
ყმაწვილის თასს ჰგავდა. ამ თასების ნახვა ყმაწვილს ძალიან
გაუხარდა, მაგრამ ნამალევად კი არც ერთი არ აუღია. იფი-
ქრა: ვიცი, ამ თასების პატრონი ერთ-ორ თასს ან მაჩუქებს
და ან მომყიდისო, და ჯერ ვალავანში, იქიდან კი სასახლე-
ში შევიდა. სასახლეში მან დაინახა შუაში ოქროს მაგიდა,
რომელზედაც ელავა ათასნაირი სასმელ-საქმელი. იქვე იდგა
სამი ოქროს სკამი. სასახლეში კი არავინ არ იყო. ყმაწვილი
აზრით მიხვდა, ამაღამ აქ ვინმე უნდა მოვიდეს და მოდი მე
იმით არ ვეჩვენებო, და იქვე ტახტის ქვეშ დაიმალა.

უცოტა ხნის შემდეგ სასახლეში შემოვიდა სამი მზეთ-
უნახავი ქალი, მიუსხდნენ მაგიდას და პურის ქაშა დაიწყეს.
თურმე ეს მზეთუნახავები დები ყოფილიყვნენ, სამივე ერთ-
მანეთის მჯობნი და მშენებელი.

უფროსმა დამ აიღო ღვინის შარბათით სავსე ოქროს
თასი და წარმოსთქვა:—ეს ღმერთმა ადღეგრძელოს ის ქაბუ-
კი, რომელმაც მე ორი გვერდის წნელი ჩამამტვრია და ოქ-
როს თასიც მაჩუქებინა, როცა მე ამა და ამ კლდის წყაროზე
შუალამისას ვიყავი გადმოკიდებული და ქრისტიანი კაცის
დაღუპვას ვლამობდიო!—ადღეგრძელოს, ადღეგრძელოსო!—
დაუკრეს კვერი ორთავე დებმა და ღვინო პირწმინდად გამო-
სცალეს. ახლა საშუალო დამ აიღო ღვინით სავსე თასი და
წარმოსთქვა:—ეს ღმერთმა ადღეგრძელოს ის ყმაწვილი, რო-
მელმაც გემის გვერდებს რამდენჯერმე შემომამწყვიტა, გვერ-
დები ჩამამტვრია და ოქროს ბაღიაც მაჩუქებინაო!—ადღეგრ-
ძელოს, ადღეგრძელოსო!—იყო პასუხი და თასები დასცა-
ლეს. ახლა კი მესამემ, უმცროსმა დამ დაიწყა:—ეს ღმე-
რთმა ადღეგრძელოს ის ყმაწვილი, რომელმაც მეც მიწაზე
დანარცხებით გვერდები ჩამამტვრია, სამი ოქროს წნელი
მაჩუქებინა და ამით ხელმწიფის პირშო ვაქს, რომლის მიც-

ვალეზის მიზეზიც მე ვიყავი, სიცოცხლე დაუბრუნაო!

— ადღეგრძელოს — ადღეგრძელოსო! — იყო დანარჩენების პასუხი, და ჭიქები გამოსცალეს.

ამის შემდეგ გამართეს სასიამოვნო პურის ჯამა და შექცევა. ყველა ამას ტახტის ქვეშ დამალული ყმაწვილი ისმენდა და, გულმა რომ ველარ მოუთმინა, ტახტის ქვეშიდან გამოვიდა და ქალებს მიესალმა: — სწორეთ მე გახლავარ ის ვაჟი, რომლის სადღეგრძელოც ახლა თქვენ დალიეთო და ამის დასამტკიცებლად მაგიდაზე დაულაგა ოქროს თასი, ბადია და წნელები. ქალები დიდხანს გონს ვერ მოვიდნენ; მერე სამივენი გადაეხვივნენ, გადაჰკოცნეს, შუაში ჩაისვეს და ახლა კიდევ უფრო სიამოვნებით განაგრძეს პურის ჯამა.

ყმაწვილისაგან რომ გაიგეს იმისი ძმების თავგადასავალი, დაამხედეს: — ნუ გეშინია, ჩვენ უშველით იმათაო. ამასობაში ხანი გავიდა და იმის ძმების დახსნას-კი მხოლოდ სამი საათი-ღა აკლდა. დები-კი ამხედებდნენ: — ჩვენ იქ მისვლას მხოლოდ ერთ-ორ საათს თუ მოუნდებით; შენ მაგის ფიქრი ნუ გაქვსო.

ამის შემდეგ მოიტანეს დიდი ხალიჩა, ორი ხარის ტყავის ოდენა, გაშალეს, დააწყვეს ზედ გალავნათ შემოვლებული ყველა ოქროს თასები, აურაცხელი თვალ-მარგალიტი, ყველა ოქრო-ვერცხლის ნივთი და ავეჯი, დასხდნენ დები ხალიჩაზე, შუაში ჩაისვეს ყმაწვილი და ხალიჩას ასე შეულოცეს: — ხალიჩა, ხალიჩა, შენსა მზესა, შენი გამომცემის მზესა, ერთ წამში ამა-და-ამ ხელმწიფის სასახლეში მიგვიყვანეო!

მსწრაფლ დანიშნულ ადგილზე გაჩნდნენ. მხოლოდ ერთი საათი-ღა აკლდა ვაჟრის მონობისაგან ვადარჩენას, რომ ყმაწვილი სამი მზეთუნახავი ქალით და უთვალავი თასით წარუდგა ხელმწიფეს და თავისი სიმართლე ვაჟრის წინაშე თასების ჩვენებით დაუმტკიცა. გაოცდნენ მეფე-დედოფალი ამ სანახაობით. 'შარიან' ვაჟარს მიწისფერი დაედო. მეფე-დედოფალმა ვაჟს სთხოვეს ეპატრიებინა მათთვის, მაგრამ ვაჟმა არაფრის-

ქართული
საბავშვო ჟურნალი

გზით არ აპატია: მეფე-დედოფალს სამეფო წაართვა, მარტო
ვაჭარი ცხენის ძუაზე დააგლეჯინა. მეფის ნაზირ-ვეზირები და
კარის კაცები ყველანი დაითხოვა და სასახლიდან გარეკა.

ამის შემდეგ დაიწერა ჯვარი უმცროს დაზე. უფროსი
და მომდევნო დები თავის უფროს და საშუალო ძმებს შერთო
კოლად. თითონ მიიღო მეფობა, ბოლო თავის ძმებს ჩააბარა
ვეზირობა და დაიწყო ღინჯად და ჭკვიანად სამეფოს მარ-
თვა.

მღვდ. ვლ. მაჭარაშვილი

მ. შ.

ბედის კალოშები

(შემდეგი).

ქუჩის პოლიციელის

თავგადასავალი

ასწყველოს ღმერთმა, ეს ხომ ერთი წყვილი კალოშია!—სთქვა პოლიციელმა.— უთუოდ იმ აფიცრისაა, ემანდ შალლა სართულში რომ ცხოვრობს. სწორედ ამ სახლის კარებთან აწყვია.

პატიოსანი პოლიციელი სიამოვნებით დარკვდა ზარს და ჩააბარებდა კალოშებს პატრონს, რომლის ოთახში სინათლე მოჩანდა, მაგრამ სხვა მდგმურების ვალეიძებას მოერიდა.

— უთუოდ ძალიან თბილად და მყუდროდ ინახავენ ეს კალოშები ფეხებს. რა რბილი ტყავისაგანაა შეკერილი: ისე მომერგო, თითქო ჩემ ფეხზე ჩამოსხმული იყოს. რა უცნაუ-

რად ბრუნავს ეს წუთი-სოფელი. ვინ უშლის ამ დასოფელს ახალგაზდა აფიცერს, რომ თავის ლოგინში ჩაწვეს და იძინოს. გაცხარებული დარბის იგი თავის ოთახში. რა ბედნიერია ეს ადამიანი! კოლ-შვილი სარჩენი არა ჰყავს: მარტოხელა კაცია; ყოველ საღამოს საზოგადოებაში ერთობა. ოჰ, მის ადგილას რომ ვიყო, რა ბედნიერი ვიქნებოდი.

ეს სურვილი რომ გამოთქვა პოლიციელმა, კალოშებმა, რომელიც ახლა მას ეცვა, თავისი ძალია გამოიჩინა. პოლიციელი მაღლა სართულის მდგმურ ახალგაზდა აფიცრად გადაიქცა. იგი ახლა ოთახში იდგა, ხელში ვარდის ფერი ქალაღდი ეჭირა, რომელზედაც მისგან შეთხზული ლექსი ეწერა. ვინ არ ყოფილა თავის სიცოცხლეში პოეტურად განწყობილი? ამ დროს-კი ქალაღდზე დაწერილი თვითვეული ფიქრი ლექსად გადაიქცევა ხოლმე.

ღიბს, ამისთანა ლექსებს სწერს ის, ვინც შეყვარებულია; ხოლო, თუ ჰქუა შესწევს, დასაბეჭდად არ გზავნის.

ყველა ამას გრძნობდა ახალგაზდა აფიცერი, რომელმაც თავი ფანჯრის ჩარჩოს მიაყრდნო და გულის სიღრმიდან ოხვრა ამოუშვა.

— საწყალი პოლიციელი, გარედ, ქუჩაში რომ დგას, — ჩემზე ბევრად ბედნიერია. რაც მე მტანჯავს, მას სრულებით არ აწუხებს. იმას აქვს მყუდრო ოჯახი, ჰყავს კოლ-შვილი, რომელიც ქირსა და ლხინში მასთან არის,

ყველაფერში მისი მოზიარეა. ოჰ, რამდენად უფრო ბედნიერი ვიქნებოდი, იმის ადგილას რომ ვიყო.

იმავე წამს პოლიციელი ისევ პოლიციელად გადაიქცა. კალოშების შემწეობით ის ხომ ახალგაზდა აფიცრად იყო

გადაქცეული, მაგრამ, როგორც ჩვენ უკვე დავინახეთ, ლეები კმაყოფილება იგრძნო და ისევ თავისი ძველი ხელობა აარჩია. ამგვარად პოლიციელი ისევ პოლიციელად გადაიქცა.

— რა საშინელი სიზმარი დამესიზმა! — სთქვა მან: — ამავე დროს მეტად უცნაური. სიზმარში ვნახე, თითქო იმ ახალგაზრდა აფიკრად გადავიქეცი, მაღლა სართულში რომ სცხოვრობს, მაგრამ ამის გამო არაფერი სასამოვნება არ გამომიცდია. ცოლი და პაწია შვილები მომენატრა, გაცხარებით რომ მკოცნიან და არ იღლებიან.

პოლიციელი ქვაზე ჩამოჯდა და ჩასთვლიდა. ნახული სიზმარი თავში უტრიალებდა. კალოშები ისევ ფეხზე ეცვა. ამ დროს ცას ერთი ვარსკლავი მოსწყდა და ბრწყინვალედ გაიელვა.

— სად დაიკარგა ეს ვარსკლავი? — სთქვა პოლიციელმა. რა სიამოვნებით გავეცნობოდი ცის მნათობებს, ყველაზე უფრო-კი მთვარეს. მაშინ ხომ ხელ-და-ხელ შუა ველარ გამიძვრებოდა, როგორც ამას დღეს სჩადის. ჩვენი სული, სხეულს რომ გაეყრება, ხომ ვარსკლავებზე დაფრინავს. ჩემი ცოლი ერთ სტუდენტს საცვლებს ურეცხავს, და ეს მისგან გაუგონია. მაღლა რომ აფრენა შემეძლოს, სიამოვნებით დავაგდებდი ამ ჩემ სხეულს აქ სადმე ლობის ძირში.

სიფრთხილეს თავი არ სტკივიაო, — ნათქვამია. განსაკუთრებული სიფრთხილე-კი გამართებთ მაშინ, როცა ფეხზე ბედის კალოშები გაცვიათ.

ახლა ყური დაუგდეთ, რა გადახდა ქუჩის პოლიციელს.

ყველამ კარგად ვიცით, რა სწრაფი მატარებელია ორთქლის მანქანა. ეს რკინის გზებსა და ზღვაზე მგზავრობის დროს გამოგვიცდია. მზის სხივის სისწრაფესთან კი ყველა ეს ლოკოკინას მოძრაობას უდრის: მიჰქრის ცხრამეტ მილიონჯერ უფრო სწრაფად, ვიდრე დოღში საუკეთესო გამქცევი ცხენი. ელექტრონი-კი ყველაზე უფრო სწრაფია. სიკვდი-

ლი ელექტრონის მახვილია, რომელიც ჩვენ გულს განგებობს ხოლმე. განთავისუფლებული სული ელექტრონის ფრთებს შეისხამს და ზეცისკენ მიჰქრის. შვის სხივი ერთ წამში ორას მილიონ ვერსს გაივლის. ელექტრონის მანქანით კი ადამიანის სული ამ მანძილს უფრო ადრე გადაფრინდება. ცის მნათობებს შუა მანძილის გავლა-კი მისთვის სწორედ ისაა, რაც ჩვენთვის - მეზობლის სახლამდის გასეირნება. ხოლო არ უნდა დავივიწყოთ, რომ გულში დაცემული ელექტრონის მახვილი დედამიწაზე მდებარე ჩვენ სხეულს მოძრაობის უნარს სამუდამოდ უსპობს, თუ მას, როგორც ქუჩის პოლიციელს, ფეხზე ბედის კალოშები არ აცვია.

რამდენსამე წამში გაიარა მან მანძილი მთვარესა და დედამიწის შუა—52,000 მილი—და გაჩნდა მთვარის ერთ უმაღლეს მთის მწვერვალზე. მთვარის რუქაზე, როგორც კარგად გეკოდინება, ბევრი მთაა დახატული, რკალის მზგავსად ერთმანეთზე გადაბმული. ამ რკალის შუაგული—ქვაბსა ჰგავს, რომელსაც თვალუწვდენი სიგრძე აქვს. ქვაბის ფსკერზე მდებარეობს რალაც ქალაქი, სანახავად შეტად უცნაური. წარმოიდგინეთ კვერცხის ცილა-ნარევი ერთი ქიქა წყალი. სწორედ ასეთი მსუბუქი, რბილია ამ ქალაქის შენობები, თავისი სახურავებით, გუმბათებითა და აივნებით, ეს ქალაქი თხელი ნისლის მზგავსად ნაზად მოძრაობს. მალლიდან-კი ამ სანახაობას დაჰნათის ვეება, მშუქარე მნათობი—ჩვენი დედამიწა.

სხვა-და-სხვა სულდგმულები დაინახა იქ ქუჩის პოლიციელმა; უთუოდ ისეთებიც იყვნენ, ჩვენში რომ ადამიანებს ვეძახით, მაგრამ სულ სხვანაირად-კი მოსჩანდნენ. თავისი ენაც ჰქონდათ; მაგრამ განა შეგვიძლიათ მოსთხოვოთ ქუჩის პოლიციელის სულს, რომ მთვარის მცხოვრებთა ენა იცოდეს? წარმოიდგინეთ—იცოდა-კი და ყველაფერი გაიგო.

პოლიციელის სულს კარგად ესმოდა მთვარის მცხოვრებთა ენა. ჩვენი დედამიწის შესახებ მასლათობდნენ. ამბობდ-

როგორც უკვე ვსთქვით, პოლიციელის გეგმის შესრულებაში ყოფილი წაიღეს და იმ ოთახში შეიტანეს, სადაც მიცვალებულებს ტანსაცმელს ხდიან. რასაკვირველია—ყველაზე უწინ კალოშები გახადეს და სულსაც მეტი ვხა არ ჰქონდა—თავის ბინაზე უნდა დაბრუნებულიყო. მაშინათვე სხეულს მიაშურა და ერთი თვალის დახამხამებაში მკვდარს სიკოცხლე დაუბრუნდა. ყველას არწმუნებდა, —ასეთი საშინელი ლამე ჩემ სიკოცხლეში არ გამიტარებია, და, ყელამდინაც ოქროთი რომ ამავსოთ, ასეთ მგზავრობას ხელმეორედ აღარ შეუდგებიო; როგორც იქნა, დავაღწიე თავიო.

პოლიციელმა იმავე დღეს დასტოვა საავადმყოფო; კალოშები-კი იქ დარჩა.

სახიფათო წუთი. არა-ჩვეულებრივი მგზავრობა

ვინც კოპენჰაგენში ცხოვრობს, ყველა კარგად იცნობს ფრიდრიხის საავადმყოფოს შესავალ კარებს; მაგრამ რადგან მოსალოდნელია, რომ ამ წიგნს ისიც წაიკითხავს, ვინც კოპენჰაგენში არ ცხოვრობს, ამიტომ მოკლედ მაინც უნდა აეწერო ეს კარები.

სავადმყოფოს პირდაპირ, ქუჩის გასწვრივ, მოაჯირია გაყვანილი. საკმაოდ მაღალი რკინის რიკულები იმდენადაა ერთმანეთზე დაშორებული, რომ (ეს არავისთვის საიდუმლო არ არის) ამ დაწესებულების ზოგი მოსამსახურე, ვისაც სიმ-

სუქნე არ აწუხებდა, ადვილად ძვრებოდა შიგა და ჩუმად იპარებოდა თავის მეგობრების სანახავად. სხეულის ის ნაწი-

ლი, რომელსაც ყველაზე უფრო უჭირდა ამ მოაჯირში გამაძრავება, — ადამიანის თავი იყო. აქაც, როგორც საზოგადოდ ყველგან ამ წუთი სოფელში, მარჯვედ ის ძვრებოდა, ვისაც პატარა თავი ჰქონდა.

ეს ამ ამბის საკმაო შესავალია.

საავადმყოფოს ერთი ახალგაზდა მოსამსახურე, რომელზედაც მხოლოდ ის ითქმის, რომ იგი მსხვილი თავის პატრონი იყო, სწორედ ამ საღამოს მორიგედ დაენიშნათ. წვიმა კოკისპირულად ასხამდა; მაგრამ ამ ორი დაბრკოლების მიუხედავად, იმას მაინც გადაწყვეტილი ჰქონდა თუთხმეტი წუთით ქალაქში გასეირნება. მერე განა საკირო იყო კარის მცველისათვის ამ თავისი განზრახვის გაზიარება, როცა მოხელე მოაჯირის რიკულებს შუა გაძრომას ასე ადვილად მოახერხებდა?

პოლიციელის დატოვებული კალოშები იმ ოთახის კუთხეში ეწყო. მოსამსახურეს ფიქრადაც არ მოსვლია, რომ ეს ბედის კალოშები იყო. ამ აედარში კი ეს კალოშები ძალიან გამოადგებოდა. ჩაიცვა. ახლა მოაჯირში გაძრომა უნდა მოეხერხებია; ეს კი ჯერ თავის ღღეში არ უცდია. მივიდა მოაჯირთან.

— ღეთის შემწეობით ჯერ რამენაირად თავი უნდა გადაძვინოო! — სთქვა მან და საკმაოდ დიდი თავი იმ წამსვე რიკულებ შუა ადვილად გაძყო. ეს კალოშების წყალობა იყო. ახლა კი სხეულზე მიდგა ჯერი. აქ-კი მან ვერაფერი გააწყო.

— ოჰ, მეტად მსუქანი ვყოფილვარ! — სთქვა მოხელემ: — მე კი მეგონა, რომ ყველაზე უფრო თავი გამიჭირებდა საქმეს. რომ ვერ ვახერხებ გაძრომას!

ახლა გარედ გამოყოფილი თავის სწრაფად უკან გამოძრობა მოინდომა, მაგრამ ვერ მოახერხა. მხოლოდ კისერს თავისუფლად ამოძრავებდა, — ეს იყო და ეს. უეტრად გუნება შეეცვალა, გულზე ჯავრი მოაწვა. ამ საშინელ ყოფაში ბე-

დის კალოშებმა ჩააგდეს ეს ადამიანი. საუბედუროდ, ადამიანი
დაც არ მოსვლია განთავისუფლება ენატრა: არა,—ყოველნაი-
რად ცოდვილობდა და ადგილიდან ვერ იძროდა. კოკის პი-
რულა წვიმა ასხამდა. ქუჩაში არცერთი გამვლელი ადამიანი
არ სჩანდა. მოხელე კარის ზარს ვერას გზით ვერ მისწვდე-
ბოდა, და როგორ უნდა განთავისუფლებულიყო.

ცხადად ხედავდა ჩვენი მოხელე, რომ გათენებამდის ასე
უნდა დარჩენილიყო. დილას კი მკვდელს დაიბარებდნენ და
რკინის რიკულებს დაარღვევინებდნენ. მაგრამ ყველა ამას ხომ
დრო უნდოდა. ამასობაში მთელი იმ სასწავლემლის ბავშვები,
რომელიც საავადმყოფოს წინ იყო წამოკიმული, ამბის საყუ-
რებლად გამოცვივდებოდნენ; საავადმყოფოს მოსამსახურეებიც
აქ მოიყრიდნენ თავს ამ ჯოჯოხეთში მყოფ ადამიანის საც-
ქერლად. ერთი ალიაქოთი და აურზაური ატყდებოდა.

—ოჰ, სისხლი ამივარდა თავში: უთუოდ, უთუოდ გავ-
გიჟდები. ვგრძნობ, რომ გონება მებნევა. ერთი რომ განვთავის-
უფლდე, სხვა არაფერი მინდა ამ ქვეყანაზე,—სთქვა მო-
ხელემ.

ადრევე ასე უნდა ეთქვა. წარმოსთქვა თუ არა ეს სი-
ტყუები, იმ წამსვე გამოჰყო უკან თავი და გაექანა საავად-
მყოფოსაკენ, მთლად გამორეტიანებული იმ უბედურებისაგან,
რომელიც ბედის კალოშების წყალობით თავს დაატყდა.

არ იფიქროთ კი, რომ მთელი ეს ამბავი ამით დასრულდა.
არა,—ამაზე უარესი კიდევ წინ იყო.

ამ ლამემაც გაიარა, გაიარა მეორე დღეც, კალოშები
კი არავის არ მოუკითხავს.

სცენის მოყვარულთა თეატრში საღამოს წარმოდგენა იყო
გამართული. დარბაზი ხალხით გაიქცა. უნდა წაეკითხათ ერ-
თი ახალი პოემა: „მამიდას სათვალე“.

ვინც ამ სათვალეს გაიკეთებდა, ადამიანები სათამაშო
ბანქოს სურათებსავით ეჩვენებოდა და იმათი საშუალებით

იმის გამოცნობა შეეძლო, თუ წელს დედამიწაზე რაიმე მშვენიერი დატრიალდებოდა.

დეკლამატორმა მშვენიერად წაიკითხა ერთი პოემა და ალტაცებული ტაშისცემა გამოიწვია. დამსწრეთა შორის ჩვენი ახალგაზდა მოხელეც იყო, რომელსაც სრულებით დაავიწყდა ყველაფერი, რაც წუხელის გადახდა. კალოშები ისევე ეცვა, რადგან არავის არ მოუკითხავს; ამ აედარში კი ეს კალოშები კარგ სამსახურს გაუწევდა.

პოემა მოხელესაც მოეწონა. თავში უტრიალებდა ფიქრი იმის შესახებ, თუ როგორ შეეძლო ადამიანს გამოეყენებია ამგვარი სათვალე. შეიძლება თუ არა ამ სათვალეს საშუალებით ადამიანის გულში ჩახედვა? ეს ხომ ბევრად უფრო საინტერესოა, ვიდრე მომავალ ამბების გაგება. ამ ამბებს ხომ ყველა გაიგებს თავის დროზე; ადამიანის გულში კი ყველა ვერ ჩასწვდება. აი, თეატრის დარბაზის პირველ რიგში სულ მდიდარი ხალხი—ქალები და კაცები—სხედან. იმათ გულში რომ ჩაიხედოს ადამიანმა, უთუოდ სხვა-და-სხვა სავაჭრო საქონლით სავსე მაღაზიებს დაინახავს. აი, ე მანდ ქალი რომ ზის, იმისი გული უთუოდ ახალ მოდის კაბებით აქრელებულ მაღაზიას ემზგავსება. მის გვერდით მჯდომარე ქალის გული კი უთუოდ ცარიელი დარბაზია, რომელსაც დიალაც ესაქიროება ერთი კარგი გამოგვა—დასუფთავება. ნეტა კარგ სანახაობასაც თუ გადაეყრება მაყურებელი ადამიანთა გულში? რატომ არა,—ამოიოხრა მოხელემ:—ერთ გულს ვიცნობ, რომელიც მშვენიერი ნივთებით სავსე მაღაზიას ჰგავს, მაგრამ იქ ისეთი ნოქარი ბძანებლობს, რომელიც მთელ ამ მშვენიერებას ფასს უკარგავს. აი, იმ მხარეზე რომ კაცები სხედან, იმათ გულიდან თითქო ხმა მოისმის:—კეთილ ინებეთ, ბატონებო, ჩვენთან შემობრძანდითო.—ოჰ, რა სიამოვნებით შევიდოდი და საყვარელ პაწია ფიქრად ქცეული დაუვლიდი გულში მთელ ამ თავმოყრილ საზოგადოებას.

აბა, დახედეთ, ეს ნატერა ხომ საკმაო იყო ბედისკაცობისა და შებნისათვის. ახალგაზრდა მოხელე მსწრაფლი ერთ ნამცეცად იქცა და შეუდგა არა-ჩვეულებრივ მგზავრობას პირველ რიგში დაბძანებულ ხალხის გულში.

პირველი გული, სადაც მოხელე შევიდა, ერთ მანდილოსანს ეკუთვნოდა.—ორთოპედიულ ინსტიტუტში ზომ არ მოეხდინო,—იმ წამსვე იფიქრა ჩვენმა მგზავრმა. ასე უძახიან იმ სამკურნალოს, სადაც დაკუთვებულ სნეულებს ხელ-ფეხს უსწორებენ. მანდილოსანის გული იმ ოთახს ჰგავდა, სადაც კედლებზე სხეულის დასახიჩრებულ ნაწილების თეთრი თიხისაგან გაკეთებული ფორმებია ჩამოკიდებული. განსხვავება მხოლოდ იმაში იყო, რომ ამ ფორმების მაგიერ მანდილოსანის გულში შენახული იყო ფორმები მისი მეგობარი ქალების სულიერი და ხორციელი ცოდვებისა.

მოხელე მალე შეორე ქალის გულში გაჩნდა, რომელიც დიდ, წმინდა ეკლესიად წარმოუდგა. მალალ საკურთხეველს თავს ევლებოდნენ უმანკო თეთრი მტრედები. მოხელე სიამოვნებით მუხლს მოიდრეკდა ამ საკურთხეველის წინაშე, მაგრამ მგზავრობა უნდა განეგრძო, —მეზობლის გულში უნდა გადასულიყო. მოესმა ორგანის მუსიკა და მოხელემ რაღაც განახლება, სულის განსპეტაკება იგრძნო.

მეზობლის გულიც წმინდათა წმინდა იყო: ღარიბული პაწია ოთახი მალლა ჩარდახში, სადაც ავადმყოფი ქალი—დედა იწვა. გაღებულ ფანჯარაში ბრწყინვალე მზე ანათებდა. ფანჯარასთან მშვენიერი ქორფა ვარდები მოსჩანდა. ორი ცისფერი ფრინველი საუცხოოდ გალობდა და თავს ევლებოდა ავადმყოფს, რომელიც თავის ქალიშვილს ჰლოცავდა და ღმერთს ავედრებდა.

შემდეგ მოხელე რაღაც პატარა დუქანში შეძვრა, რომელიც ხორციით იყო სავსე. იატაკზე ცოცვით ძლივს გაიგნო გზა. საითკენაც არ მიბრუნდა, ყველგან ხორცს და მხო-

ლოდ ხორცს აწყდებოდა. ეს იყო გული ერთი მდიდარი პატივცემული ადამიანისა, რომლის სახელი ყველას ენაზე ეკერა.

ახლა ერთი მანდილოსნის გულში გაჩნდა ჩვენი მოხელე. ეს გული სამტრედეს წარმოადგენდა. ამ ქალის ქმრის სურათი სამტრედეზე თუნუქის მამალსავით დარკობილი და კარებთან დაკავშირებული იყო. გაიღებოდა თუ არა მანდილოსნის გულის კარები, ქმრის სურათიც მობრუნდებოდა.

ჩვენმა მგზავრმა შემდეგ მიაღწია სარკეებით შემკულ დიდ დარბაზს, რომლის მზგავსს მხოლოდ სასახლეებში თუ შეხვდება ადამიანი. ეს სარკეები უზომოდ აღიდებდნენ თვითეულ საგანს. დარბაზის შუაგულ ადგილას, იატაკზე, დაღაი-ღამასავით დაბძანებული იყო გულის პატრონის უმნიშვნელო პიროვნება და სარკეებში გამოხატულ თავის სიდიადეს თავმომწონედ შეჰყურებდა.

შემდეგ თითქო ჭინძისთავებით სავსე პაწია კოლოფში მოხვდა ჩვენი მოხელე. უქველად გაუთხოვარი, დაბერებული ქალწულის გული იქნებოა, — იფიქრა მგზავრმა. მაგრამ მისი ფიქრი არ გამართლდა: პირ-იქით — სრულებით ახალგაზდა, რამდენიმე ორდენით დაჯილდოებულ, მამაც, შეუპოვარ მეომრის, სალდათის გული გამოდგა.

სრულებით გაბრუნებული გამოვიდა ახალგაზდა მოხელე უკანასკნელი გულიდან; დაფანტული ფიქრები ვერ შემოეკრიბნა. იფიქრა, უთუოდ დავრეტყიანდი და იმიტომ წარმომიდგა ეს ყალბი სურათებიო.

— ღმერთო ჩემო, — ამოიოხრა მოხელემ: — უთუოდ დაბადებიდანვე სნეული ვარ და ადვილად გავვიჟდები. რა საშინლად ცხელა: სისხლი თავში ამივარდა.

ამ დროს გაახსენდა წუხანდელი მწუხარება, საავადმყოფოს მოაჯირიდან რომ ვერას გზით ვერ გამოჰყო უკან თავი. ნამდვილად მაშინ შერყეულა ჩემი ტვინიო, — იფიქრა მან. — ამას ყურადღება უნდა მივაქციო. რა კარგია ახლა ჩემთვის

ერთი რუსული ორთქლის აბანო. რა სიამოვნებით გავწვე-
 ბოდი იქ მაღლა თაროზე!

იმავე წუთს გაჩნდა რუსულ აბანოში, სადაც მაღლა თა-
 როზე იწვა. ტანისამოსი, ფეხსაცმელები და კალოშები ეცვა.
 ცხელი წყალი კერიდან პირდაპირ სახეზე ეწვეთებოდა.

—უჰ!—წამოიძახა მოხელემ და მსწრაფლ დაბლა ჩამოიღრ-
 ბინა, რომ ცივი წყალით თავი გაეგრილებია. აბანოში მოსამ-
 სახურემ ერთი წამოიყვირა, როცა ტანისამოსში გამოწყობი-
 ლი უცნობი კაცი დაინახა.

ახალგაზდა მოხელემ თავი შეიკავა და ნიძლავი გვაქვს
 დადებულიო, ჩაუჩურჩულა ყურში აბანოს მოსამსახურეს.

შინ რომ დაბრუნდა, გულსა და ზურგზე მაღამო წაისვა,
 რომ სიგიჟის ქარცეცხლი სხეულიდან გამოედენა.

დილით რომ გამოედვიდა, ზურგი დასისხლიანებული ჰქონ-
 და. ეს ბედის კალოშების საჩუქარი იყო.

ილია ნაკაშიძე

(დასასრული იქნება)

სამკურნალო ხელოვნება და სახელოვანოქმული მკურნალები

(წერილი მესამე)

მებულკეს შვილმა დაიხსნა კაცობრიობა საშინელ
ტანჯვა-წვალებისაგან.

ოგორც ვნახეთ, ჯონ ჰენტერის წყალობით დოს-ტაქრობამ დიდი ნაბიჯი გადასდგა წინ, მაგრამ უმთავრესი საქმე ჯერ კიდევ შორს იყო. როცა ადამიანს ფეხს ანუ ხელს სჭრიდნენ, ამ დროს ის სრულ გონებაგრძნობაზე იყო, და აბა თითონ იფიქრეთ, რა ტანჯვა და ტკივილები უნდა გამოეელოთ ჩვენ წინაპრებს, სანამ დოსტაქრები სხეულის რომელიმე ნაწილის მოკრას დაასრულებდნენ! ეს იყო მიზეზი, რომ ბევრი ავადმყოფი ხშირად ვერ იტანდა ასეთ ტკივილებსა და, სანამ ექიმები ოპერაციას გაათავებდნენ, ავადმყოფნი უკვე სიცოცხლეს ესაღმებოდნენ!..

სულ სხეანაირად არის ეს საქმე ახლა მოწყობილი: ახლა არა თუ აღარ იხოცებიან ავადმყოფნი იმისაგან, რომ საჭირო დროს მათ ხელ ფეხს ანუ სხეულის სხვა რომელსაზე

ასოს სკრიან, არამედ უბრალო ტკივილსაც აღარა ვერძობენ ამ დროს. ეს მადლი კი სულ **ჯემს იუნგ სიმპსონს** უნდა მიეწეროს!

სიმპსონის მშობლები უბრალო დარბიი ხალხი იყო. მის მამას ჰქონდა ერთი პატარა საბულკე შოტლანდიის ერთს მიყრუებულ ქალაქში. ვაჭრობა მცირე ჰქონდა და ამიტომ ოჯახიც ვაჭირების ითმენდა. 1811 წელს მის დაებადა ვაი-შვილი, რომელსაც სახელად დაარქვა **ჯემს**. ჯემსის დაბადებით ოჯახი, რა თქმა უნდა, არ გამდიდრდა, მაგრამ ყმაწვილი ისეთი ნიჭიერი გამოდგა, რომ მამამ გადასწყვიტა კარგი განათლება მიეცა მისთვის, რამდენადაც უნდა დასჯდომოდა.

დიღხანს ეძებდნენ დასაძინებელ წამალს.

ჯემსი სკოლაში მიაბარეს. აქ ის ბეჯითად სწავლობდა, ხოლო საღამოობით, როცა ვაკვეთილებს შორჩებოდა, მამას ჰშველიდა საბულკეში. როცა ჯემსი 14 წლისა შესრულდა, ოგი გაგზავნეს ედინბურგის უნივერსიტეტში, რომელიც გაათავა 21 წლისამ და მიიღო დოქტორის ხარისხი. ჯემსი პირველად სამხედრო საავადმყოფოში დანიშნეს ექიმად და დოსტაქრად. აქ მას ხშირად უხდებოდა ოპერაციების კეთება და საკუთარს თვალით ხედავდა, თუ რა ტანჯვის და ტკივილებს იტანდნენ ავადმყოფები დანით გაჭრისა თუ მოჭრისაგან სხეულის რომელიმე ნაწილისა. კეთილი ჯემსი ძალიან დააფიქრა ამ ამბავმა და შეუდგა ძიებას და ფიქრს: უნდოდა აღმოეჩინა ისეთი დასაძინებელი წამალი, რომ ავადმყოფთ არათფერი არ ეგვრძოთ სხეულის გაჭრის დროსა. დიღხანს იფიქრა ჯემსმა ამაზე, ბევრჯელ გამოსცადა თავის თავზე სხვა-და-სხვა წამალი, მაგრამ ამოდ: ვერაფერი ვერ აღმოაჩინა. ბოლოს სცა-

და **ხლოროფორმი** *), რომელიც ჩაასხა შუშაში და დენჯერზე შეისუნთქა. შეისუნთქა თუ არა, წამალმა გასჭრა და ჯემსი ძილმა შეიპყრო.

გაიარა რამდენიმე საათმა და ჯემსს გამოეღვიძა. ჯემსის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. ის დაუყოვნებლივ შეუდგა ამ ახალი წამლის გამოცდას ავადმყოფებზე დანით სხეულის გაქრის დროს და აღმოჩნდა, რომ ამ წამლით დაძინებული ავადმყოფები მართლაც არაეითარ ტკივილებს არა გრძნობენ გაქრის დროს. ეს ამბავი ელვის სისწრაფით მოედგა ქვეყანას და ლარიბ შოტლანდიელ მებულკეს შვილის სახელი ერთბაშად გაითქვა მთელი ქვეყნის პირზე...

ლუი პასტერი იკვლევს მიკრობებს მიკროსკოპით.

ჯემს სიმპსონმა დიდი სამსახური გაუწია კაცობრიობას ხლოროფორმის აღმოჩენით. მისი შადლი იყო, რომ ახლა იმდენი ხალხი აღარ იხოცებოდა ოპერაციებისაგან, როგორც მანამდე, მაგრამ მაინც, ხშირად, თუმცა გაჭრა კარგად ჩაივლიდა ზოლმე, გაქრილი ადგილი არ უმთელდებოდა ავადმყოფს, უჩირქდებოდა, ებრწუნებოდა და ავადმყოფიც კვდებოდა, ვერა და ვერ მიხედნენ მაშინდელი ექიმები და მეცნიერები თუ რისგან წარმოსდგებოდა ეს უცნაური ამბავი რისგან და რად უჩირქდება ავადმყოფს მოქრილი ადგილი?!

ყველაფერი ეს ახსნა და განმარტა **ლუი პასტერმა**. პასტერი ფრანგი იყო. დაიბადა 1820 წელს. მამა მისი იყო სა-

*) **ხლოროფორმი** არის უფერო, ზეთის მავარი სურნელოვანი სითბე, მოტბო გემოსი, აკეთებენ ღვინის სპირტიდან გამოხდით. ამისი სუნისაგან აღამიანები და ცხოველები ჰპარგავენ გრძნობას და აი ამ ძილის დროს უკეთებენ ოპერაციას, რომ ავადმყოფებმა ტკივილები არ იგრძნონ...

ფრანგეთის მეფის ნაპოლეონ I დროის სალდათი. **დღეობა** და
 დასრულდა, ის დაბინავდა საფრანგეთის ქალაქ **დოლში** და
 გახსნა ტყავეულობის ქარხანა. მამას ძალიან უყვარდა პატარა
 ლუი და ცდილობდა კარგი განათლება მიეცა მისთვის. ლუი-
 საც ძლიერ უყვარდა მამა და ამიტომ ისე დანაღვლიანდა
 უცხო ქალაქში, როცა ის იქ სკოლაში მიიბარეს, რომ ავად
 შეიქნა და იტყოდა ხოლმე: „ერთი მამაჩემის ქარხნის მუხის
 ქერქისთვის მასუნებინა და იმავე საათს მოვრჩებიო“! ის შინ
 წამოიყვანეს, სადაც საესებით შეეძლო გამძლარიყო ტყავის
 მოსაქნელი მუხის ქერქის სუნით და, მართლაც, განიკურნა
 კიდევ.

ლუი კვლავ სწავლას დაუბრუნდა...

ლუი პასტერმა შეიძინა მიკროსკოპი და მთელ დღეებს
 მართო იმაში ატარებდა, რომ ხან ჩას სინჯავდა მიკროს-
 კოპით და ხან ჩას. მაგრამ უფრო კი **მიკრობების** ანუ **ბაქ-
 ტერიების** (თვალის უხილავი ცხოველებია) ყოფა-ცხოვრებას
 ადევნებდა თვალს და ყველა ნაკვლევს გულში იმარხავდა.
 პროფესორებს უკვირდათ პასტერს ქცევა, თითქმის უკმა-
 ყოფილებასაც აცხადებდნენ მის ასეთ ქცევაზე და ერთხელ
 უთხრეს:—ახლა, რად გინდა, პასტერ, რომ ასე ჩასციებიხარ
 მაგ სასაცილო ჭია-ჭუებსა თუ მცენარეებსა?

**რა გამოვიდა პასტერის ასეთი გულმოდგინე
 კვლევა-ძიებიდან!**

ლუიმ კარგად იცოდა, რასაც აკეთებდა, და ამიტომ
 თავგამოდებით განაგრძობდა მიკროსკოპით მუშაობას. იგი
 სინჯავდა მიკროსკოპით უუმცირეს წვეთებს ხან ლეინისას,
 ხან ლუდისას და ხან რძისას და შენიშნა, რომ თუ დღეს

ოციოდე მიკრობი იყო რომელსამე მათგანში, მეორე სამე თუ მეოთხე დღეს ოცის მაგიერ მთელი ათასები და მილიონები გახდებოდა ხოლმე ამ მიკრობების რიცხვი. რატომ და რისგან? ნიქიერი ლუი მიხვდა, რომ რამდენადაც მეტად მთავრდება ღვინო, ლუდი თუ რძე, იმდენად მეტი ფუსფუსებს ხოლმე შიგ მიკრობი, და აგრედვე, რამდენადაც მეტი მიკრობი ჩნდება რომელსამე მათგანში, იმდენადვე მეტად მრავლდებიან ისინი. ერთი სიტყვით, პასტერმა აღმოაჩინა ის ქეშმარიტება, რომელიც მის დრომდე არავინ იცოდა, რომ ყურძნის ტკბილის, რძის, და სხვა ყველაფრის დუღილი და დამთავება სულ უბრალო, თვალისთვის უხილავ კიებისაგან, მიკრობებისაგან, წარმოსდგება.

მალე პასტერმა დაასკვნა თავისი კვლევა-ძიებიდან, რომ ხორციც ამ მიკრობისგან ფუჭდება და იხრწყნება, მაშასადამე, — ადამიანის კრილობანიც მისგან იხრწყნება!

ამის გამოკვეყნება და პასტერის უდიდეს მეცნიერად და გენიოსად გამოცხადება მთელ დედამიწაზე ერთი იყო!..

დოსტაქრებმა — მკურნალებმა მაშინვე მიაკციეს ყურადღება პასტერის აღმოჩენას და დაუყოვნებლივ შეუდგნენ ისეთი წამლების ხმარებას და სისუფთავის დაცვას იმ ოთახში, სადაც ავადმყოფებს ოპერაციებს უკეთებდნენ, რომ იქ აღარც ერთი მიკრობი და ბაცილა აღარ ყოფილიყო ჰაერში, რათა ამ გზით, სხეულის გაჭრის დროს, ჰაერიდან აღარც ერთი მიკრობი და ბაცილა აღარ მიჰკარებოდა კრილობას და არ დაეჩირქა იგი. სცადეს და, მართლაც, ასეთი სიფრთხილით გაკეთებული კრილობანი სრულიად აღარ ჩირქდებოდა და ავადმყოფიც ამის გამო მალე რჩებოდა...

როგორ დაიხსნა პასტერმა მთელი ქვეყნის მებარეშუმეობა სრული განადგურებისაგან.

პასტერის ღროს საფრანგეთში აბრეშუმის ქიას გაუჩნდა ერთი ისეთი ქირი, რომ ქია სულ მთლად სწორედ მაშინ იხოცებოდა, როცა იგი ეს არის ცახზე უნდა ასულიყო და პარკი გაგკეთებინა. შეწუხდა მთელი საფრანგეთი; არ იცოდნენ—რა ექნათ, რა ელონათ, რომ ქია აღარ დახოცილიყო!

გავიდა ერთი წელიწადი, მეორე, მესამე: ქია კვლავინდებურად ილუპებოდა. პასტერმა დაინახა, რომ ხალხს ხელიდან ეცლება. ისეთი შემოსავლიანი საქმე, როგორც მებარეშუმეობა არის, და გადასწყვიტა ეშველა ხალხისათვის. მან მოატანინა რამდენიმე ახლად მომკვდარი ქია და გასინჯა თუ არა მიკროსკოპში, მაშინვე აღმოაჩინა მიზეზი მათი უღროო დახოცვისა... მიზეზი-კი ის იყო თურმე, რომ აბრეშუმის ქიას მუცელში ათასობით დაჰხვეოდნენ ბაცილები და ამით მოეკლათ.

პასტერმა გასინჯა აბრეშუმის ქიის თესლებიც და აღმოაჩინა, რომ ზოგ თესლშიაც არის ეს ბაცილები და ზოგში კი არა. პასტერმა ბეჯითად გადაარჩია მიკროსკოპით ყოველი თესლი და რომელშიაც ბაცილა აღმოჩნდებოდა, იქვე ცეცხლში სწვავდა, ხოლო საღ, უბაცილო თესლს ცალკე კოლოფებში აგროვებდა და ურჩია ხალხს, რომ მხოლოდ ასე ბეჯითად გასინჯული და გადარჩეული თესლიდან გამოეყვანათ აბრეშუმის ქია და იგი აღარ დასნეულდება, აღარ დაედუპებათ.

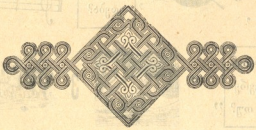
პასტერის რჩევა სწორი გამოდგა და მას აქეთია, რომ მკოდნე მებარეშუმეებს ისე არ მოჰყავთ ქია, თუ ქიის თესლი მკოდნე და ნასწავლი ხალხისაგან არ არის მიკროსკოპით გასინჯული და გადარჩეული!..

ასე და ამგვარად დაიხსნა პასტერმა მეაბრეშუმეობის
ვის სამშობლოში და მთელ ქვეყანაზე სრული განადგურები-
საგან და მით შესძინა და გადაურჩინა მართო თავის სამშობ-
ლოს ყოველწლიურად ერთი მილიარდი (ათასი მილიონი
მანეთი), იანგარიშეთ ახლა რამდენს ზარალს გადაარჩინა პას-
ტერმა თავისი აღმოჩენით სხვა ქვეყნებიც და მაშინ დავაფა-
სებთ მისი აღმოჩენის უსაზღვრო სიდიადეს...

ივ. როსტომაშვილი.

(შემდეგი იქნება)

მძიონისა და
ვაიქა ან

ამაგობა და
ვაიქა ან

რ ე ბ უ ს ი

(წარმოდგენილი თ. მარუაშვილის მიერ)

კ

„ც

თეთრის

მონირ „

დაზირე?

„ო

ზურს

რა

ედება?

ომობენ

მოუვრე-

ბი თუ? „

„

„კ

„ო

25 მარტს რა

დღესასწაულია?

თავგვის ბინას

რა ჰქვია? „

„ნაკადული“-ს რედაქციაში

და

წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში იყიდება შემდეგი წიგნები :

- 1) ტომის თავგადასავალი. — თბზ. მარკ ტვენისა, თარგმ. გრ. ყიფშიძისა, ფასი 50 კ.
- 2) რას გვიამბობს ოთახი, — თბზ. აგენარიუსისა, თარგმ. გ. ჯაფარიძისა, ფასი 20 კ.
- 3) საყმაწვილო მოთხრობები, — ნინო ნაკაშიძის ფასი 10 კ.
- 4) სკრუჯი და მარლეი, — საშობაო მოთხრობა, ჩარლზ დიკენსისა, თარგმანი ნინო ნაკაშიძისა, ფასი 25 კ.
- 5) დასურათებული საყმაწვილო მოთხრობები პ. ჯ. ანდერსენისა, ერ. სეტ. ტომპსონისა, გ. ინსაინისა და რ. კიპლინგისა, ფასი. 30 კ.
- 6) ბავშვობა და სიყრმე. — მოთხრობა ლევ. ტოლსტოისა, თარგმ. ნინო ნაკაშიძისა, ფასი. 60 კ.
- 7) ორი მხატვარი, — თარგმანი დ. ავალიანისა, ფასი 15 კ.
- 8) სამშობლო ბუნების სარკე, დასურათებული საყმაწვილო მოთხრობები, — ივანე ელიაშვილისა, ფასი. 30 კ.
- 9) შობა, მოთხრობა გურიის ცხოვრებიდან, — ნინო ნაკაშიძისა, ფასი. 5 კ.
- 10) ახალგაზრდა მეფის სიზმარი და დევი—ეგოისტი, ორი მოთხრობა ოსკარ უაილდისა, თარგმ. ივ. მაქავერიანისა, ფასი. 5 კ.
- 11) დათო, — ირ. ევდოშვილისა, დიდების მაძიებელი, თარგმ ალ. შანშიაშვილისა, ფასი. 5 კ.
- 12) მოთხრობები, — ლაგერლეფისა და სხვა უცხო მწერლებისა. 5 კ.
- 13) იგავ-არაკნი, — 125 დასურათებული, პატარა მოთხრობა, ანტორის სურათით, ალ. მირიანაშვილისა, ფასი. 75 კ.
- 14) ბიძია თომას ქობი, — რომანი ბიჩერ-სტოუსი ზანგთა განთავისუფლების დროისა, სურათებითა და ბიოგრაფიით, თარგმანი მ. კლიშიაშვილისა. 1 მ. 25 კ.

1916 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ **ერყინულნი**
გენერაციონი

„ნაკადული“—№8

წელიწადი მეთორმეტე

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12 წიგნი** „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის პირველ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—**5 მან.** იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი **6 მან.** ნახევარ წლით—**3 მან.** გაგზავნით **3 მან.** 50 კაპ. ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი—3 მან.** გაგზავნით **3 50 კაპ.** მოზრდილთათვის **12 წიგნი—3 მან.** გაგზავნით **3 მან.** 50 კაპ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ესთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყობინონ. ადრესის გამოსაცვლელად—**40 კ.** შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი ვოლოვიჩის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქ. **ქუთაისში**—ისიდორე კვიციანიძესთან, შ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **ფოთში**—ლუდმილე მეგრელიშვილთან. **ბათუმში**—ტროფიმ ინასარიძესთან ფოსტაში, ჭ სამსონ ყაზიშვილთან უპრაეაში. **ოზურგეთში** ჭ **ლანჩხუთში**—ლეო იმნაძესთან. **თელავში**—ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—მარიამ ნაკაშიძესთან. **გორში**—ქეთევან ჯავახიშვილთან და ნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**—ივ. გომელაურთან. **ზონში**—მ. ი. ქავკანიძესთან. **მიხაილოვოში**—გაორგი ნაკაშიძესთან. **ყვირილაში**—ნინო ფერაძესთან.

რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე**
გამომცემელი **მ. პავლე იოსების-ძე** თუმანიშვილი.